

«Я ні про що не шкодую!»

Питання про звільнення Олега Сенцова найближчими днями розгляне Європарламент

» стор. 2

Сильні слабкі плечі

Героїні стрічки «Невидимий батальйон» — про те, чому часто після війни вижити складніше, ніж померти на фронті

» стор. 11

У кожного свій хрест

У церкві святої Параскеви виявили реліквію, якій понад 900 років

» стор. 3

Україна молода

Середа, 13 червня 2018 року

№ 63 (5379)

Учораши курси НБУ:
1 \$ = 26,091 грн
1 € = 30,761 грн
1 рос. руб. = 0,418 грн

Зовсім доступна ГРИВНЯ

Нашу національну валюту змушують зміцнюватися вітчизняні експортери, населення, яке зараз активно продає долари, а також сподівання на поступки МВФ

» стор. 4

Українську гривню нині підтримують і експортери, і пересічні громадяни, і просто сприятлива світова кон'юнктура. Фото з сайта unian.net

Олег Сенцов
український режисер

«Я не той, хто програв, і пощади не прошу. Я прекрасно усвідомлював, на що йшов, за що я опинився тут, і ні про що не шкодую».

У ПОЛОНІ

«Я ні про що не шкодую!»

Питання про звільнення Олега Сенцова найближчими днями розгляне Європарламент

Ірина КИРПА

Пленарна сесія Європейського парламенту відбудеться 14 червня. Головну стурбованість представників світової громадськості викликає той факт, що Сенцов голодує вже місяць, але ніяких заходів для порятунку його життя російська влада не вживає. За словами представника Європарламенту Ніла Корлега, після дебатів по Росії буде прийнято резолюцію неюридичного характеру.

Олег Сенцов уже чотири роки відбуває покарання на території Росії за сфабрикованою справою про тероризм. У 2014 році його засудили на 20 років та відправили на північ, до колонії «Білий Ведмідь» у Ямало-Ненецькому автономному окрузі.

Клімат із лютою зимою і холодним коротким літом для жителя сонячного Криму — важкий, тож здоров'я Олега стрімко погіршується.

А після того, як український режисер оголосив безстрокове голодування, його родичі стали всерйоз побоюватися найгіршого. Саме це підштовхнуло їх до пошуку підтримки у депутатів Європарламенту, а також представників світової кіноіндустрії.

— Олег п'є тільки теплу воду, йому насильно колотять глюкозу та вітаміни групи «В», на цьому турбота про стан його здоров'я закінчується, — розповіла двоюрідна сестра Олега Сенцова Наталія Каплан. — Схоже, що Володимир Путін особисто мстить Олегу Сенцову за ті висловлювання, які він зробив на суді, коли йому дали останнє слово під час винесення вироку. Нагадаю, мій брат відверто назвав президента Росії «кривавим карликом», який тримає в страху всю країну. Зате я щаслива, що у 78 країнах світу знайшлися люди, котрі готові боротися за Олега. Навіть у Москві активісти вийшли на центральну площу сказати слова підтримки на адресу в'язня з України.

За словами Наталії Каплан, вона разом із родичами інших політичних в'язнів не перший рік домагається того, щоб в Україні з'явився уповноважений у справах політв'язнів, які відбувають покарання в Росії та на території окупованого Криму. З якихось незрозумілих причин ця вакансія вільна ще й досі...

Відзначимо, що на підтримку українського кінорежисера виступила народна артистка Росії Лія Ахеджакова, яка закликала колег «зчинити хай та домогтися негайного звільнення Сенцова».

У Сочі під час церемонії відкриття кінофестивалю «Кінотавр» голова журі Олексій Попогребський та його колега Андрій Плахов просто зі сцени звернулися до глядачів зі словами підтримки на адресу відомого українця.

Російська правозахисниця Зоя Светова оприлюднила лист від українського режисера, в якому той висловлює щирі подяку всім людям, що його підтримують.

«Я не той, хто програв, і пощади не прошу, — пише Олег. — Я прекрасно усвідомлював, на що йшов, за що я опинився тут, і ні про що не шкодую».

У своєму листі український режисер також повідомляє, що його перевели з тюремної камери до місцевої санітарної частини табору та надали окрему палату. На даний час Сенцов проходить обстеження, здає аналізи, а лікарі постійно його оглядають. Однак від своєї вимоги — негайно звільнити всіх українських заручників Кремля — Олег Сенцов не відмовиться за жодних умов. ■

А ТИМ ЧАСОМ...

Омбудсман РФ Тетяна Москалькова відзвітувала за підсумками моніторингового візиту до пенітенціарних установ міста Сімферополь. У відповідь на офіційне звернення української сторони представниця Росії заповнила Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Людмила Денисову в тому, що стан здоров'я політв'язнів — задовільний.

— Відвідані мною громадяни в ході розмов зі мною не висловили претензій до співробітників адміністрації СІЗО, — сказано у листі омбудсмана РФ. — Також вони не підтвердили застосування до них фізичного або психологічного впливу. Водночас вони висловили низку прохань, які після мого звернення до керівництва закладу були задоволені.

Тетяна Москалькова перевірила умови утримання та надання необхідної медичної допомоги українським політв'язням Володимирі Балуху, Узайру Абдуласу, Енверу Мамутову, Ремзі Меметову, Зеврі Абсеїтову, Руستمю Абільтарову, Енверу Сейтосманову, Бекіру Дегерменджи, Асани Чапуху, Кязім Аметову, Руслану Трубач та Ізмаїлу Рамазанову.

НА ФРОНТІ

Неадекватний ворог

Захисники України не дають окупантам покращити своє тактичне положення на східному фронті

Іван БОЙКО

Ворог продовжує нарощувати напругу на східному фронті: минулого понеділка російсько-окупаційні війська 27 разів порушували режим припинення вогню, з них 11 разів застосовували заборонене Мінськими домовленостями озброєння. Як повідомляє штаб операції Об'єднаних сил, «навикористання окупантами артилерії, мінометів, БМП та стрілецького озброєння підрозділи Об'єднаних сил рішуче відповідали адекватним вогнем і не дозволили ворогу покращити тактичне положення».

Зазначається, що на Луганському напрямку противник не припиняв спроб послабити оборонні рубежі наших захисників у районі населеного пункту Новотошківське. На Горлівсько-

му напрямку активна оборона підрозділів Об'єднаних сил тривала в районах населених пунктів Троїцьке та Світлодарськ. На Донецькому напрямку — поблизу Авдіївки та Пісків.

Залишалася напруженою ситуація на Маріупольському напрямку в районах населених пунктів Ломакіне, Водяне та Широкине. Зокрема, окупанти намагалися вести снайперський вогонь у районі Тарамчука, але українські снайпери «швидко змусили противника припинити вогонь».

«Під час бойових дій минулого понеділка троє наших військовослужбовців отримали поранення. Цієї доби станом на 7.00 ранку втрат наших військ немає» — повідомляють у штабі ООС. За даними розвідки, двох окупантів знищено та трьох поранено. ■

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Гроші, виграні Україною в Стокгольмському арбітражному суді в суперечці з «Газпромом», повинні йти на енергомодернізацію та збільшення видобутку власного газу, а не на премії топ-менеджерам «Нафтогазу». Про це заявив лідер Радикальної партії Олег Ляшко. Політик закликав уряд скасувати рішення про нарахування премій у розмірі 45 мільйонів доларів, 13,9 млн. з яких уже отримали голова правління Андрій Коболєв та комерційний директор компанії Юрій Вітренко по курсу в гривні.

«Ці великі «патріоти» отримали космічні премії та перевели їх у долари. Вони не довіряють гривні, а ще когось закликають інвестувати в Україну. Самі при цьому гроші перевели в офшори. Не в офшори, а в Україну треба вкладати. Тому ми так і живемо — побираємося по всьому світу, бо чиновники грабують і в офшори все виводять. Ми повернемо все назад! Закликаємо уряд не спостерігати мовчки за тим, як грабують людей, а скасувати рішення «Нафтогазу» про преміювання, повернути всі кошти українцям і звільнити керівництво компанії. Якщо посадовцям «Нафтогазу» виплачують премії від виграшу в Стокгольмському арбітражі, чому українці не отримують премії у вигляді збільшення зарплат і пенсій, зниження тарифів, де-

КОЛІЗІЯ

Ляшко: Не дозволю підняти тарифи!

Лідер РПЛ знайшов гроші на енергомодернізацію та на зарплати і пенсії людям

Олег Ляшко не хоче, щоб чиновники виписували собі премії за рахунок простих людей.

ржавної підтримки на програмі енергозбереження, заміни вікон, дверей тощо? Ця політика — неправильна!» — обурився Ляшко.

За інформацією лідера РПЛ, найближчим часом влада планує підняти ціну на газ для населення, що призведе до збільшення тарифів на 60%. Олег Ляшко вважає це неприпустимим.

«Вони пояснюють це необхідністю зробити рентабельними підприємства «Укргазвидобування» і «Нафтогаз» та отримати черговий кредит МВФ. Те, що керівництво «Нафтогазу» отримало 45 мільйонів доларів премії, а «Укргазвидобування» має по 300% рентабельності, показує, що для них усе

рентабельне. Тільки за цією рентабельністю вони залазять у кишеню кожного українця. Тобто влада хоче підняти тарифи на газ і вартість «комуналки», щоб у «Нафтогазі» чергові мільйонні премії собі виписували і знову обдирали українців? Ми цього не дозволимо!» — підкреслив Ляшко. ■

ДО РЕЧІ

Міністерство з питань тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб заявляє про забруднення води та загальне погіршення екологічної ситуації на Донбасі. Зокрема, держсекретар відомства Сергій Злакоман презентував міжнародним партнерам України екологічний звіт щодо ситуації на Донбасі.

За ініціативою міністерства було проаналізовано стан повітря, ґрунтів, поверхневих і підземних вод Донбасу та результати впливу бойових дій на екологію регіону. Згідно з даними 30 проб поверхневих вод на Донбасі, засвідчено, що вода в регіоні «брудна» або «дуже брудна». Шахтні води виходять на поверхню, псується питна вода, відбувається просідання ґрунтів і заболочення.

За словами пана Злакомана, на Донецьку та Луганську області припадає до 30% викидів забруднюючих речовин в атмосферу в Україні. «Зафіксовано руйнацію дамби хвостосховища фенольного заводу в Торечку на лінії зіткнення. Зберігається 270 т хімічних відходів, заповнене на 90%», — повідомив він.

Злакоман наголосив, що на окупованій території відбувається неконтрольоване затоплення шахт і вода перетікає до шахт на підконтрольній території. Уряд оперативно виділив 131 млн. грн. на ліквідацію та попередження негативного впливу. Але окупаційні адміністрації не допускають експертів для обстеження небезпечних чи аварійних об'єктів на окупованих територіях.

Тарас ЗДОРОВИЛО

Важка економічна ситуація в Україні застала багатьох наших співгромадян шукати кращого життя за кордоном — хто ж у світі не чув про українських заробітчан? Щоправда, є й певний позитив: за рахунок робочої сили на експорт державна казна добряче поповнюється.

Зокрема, у цьому році, як повідомив голова Нацбанку України Яків Смолій, його відомство чекає багатомільярдних переказів у національну економіку. «За минулий рік обсяг грошових переказів в Україну від наших співвітчизників за кордоном перевищив 9 млрд. доларів, й ми очікуємо, що у 2018 році сума буде не меншою. Лише за січень-квітень цього року надходження склали 3,4 млрд. доларів, тоді як дефіцит торгівлі товарами й послугами — 2,1 млрд. доларів», — наголосив головний банкір країни.

Також у Нацбанку вважають, що Україні необхідно знизити рівень інфляції, інакше будуть «економічні неприємності». Чому? Та тому, що у бізнесу й іноземних інвесторів не буде зацікавленості здійснювати в Україні довгострокові капіталовкладення.

Варто нагадати, що не встигли українці оговтатися від змін у трудовому законодавстві Польщі (котрі

Є ПРОБЛЕМА

Вільний переказ

Державна казна поповнюється мільярдами за рахунок українських заробітчан

набрали чинності на початку поточного року), як західний сусід знову почав вносити в нього правки. Йдеться про те, що у Польщі почала діяти спрощена система працевлаштування на базі попереднього трудового договору, на основі якого роботодавець пропонує працевлаштуватися в себе, а робітник дає згоду приступити до роботи.

І, якщо раніше, за законом, можна було працювати до шести місяців (упродовж календарного року), то в новому законопроекті пропонується збільшити термін спрощеного працевлаштування — до одного року.

Треба віддати належне міністру соціальної політики Андрію Реві, адже у його відомстві нарешті почали повертатися до українських заробітчан обличчям, принаймні запропонували нараховувати їм субсидію та трудовий стаж. «Ми пропонуємо стимулювати їх до добросовісного стра-

хування. Тобто ми готові давати субсидію сім'ям, чії рідні працюють за кордоном, але за умови, що вони добровільно застраховуються й заплатять внесок хоча б за три місяці», — наголосив чиновник.

Зауважимо, що ця сума дійсно не є астрономічною: за три місяці доведеться сплатити не більше 2 тис. 500 гривень. «А ми за це даємо їм субсидію і страховий стаж, котрий буде давати людям право на пенсію. Це стимулюючий момент, що повинен дати людям можливість користуватися системою соціального захисту», — додав Андрій Рева.

Але, хоч якими б благими намірами прикривався уряд, чомусь згадується фільм «Гніздо горлиці» (про українських заробітчан в Італії й розбиті через це сім'ї) — необхідно реально реформувати країну, й тоді не доведеться віддавати за кордон ні «руки», ні «мізки». ■

ЗЛОЧИН І КАРА

І як тільки поСМІЛи

Жителі райцентру закликали до повалення в Україні конституційного ладу та розповсюджували газети про «руську весну»

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаська область

На Черкащині судитимуть жителя Сміли, якого звинувачують у закликах до повалення в Україні конституційного ладу.

Про це «Україні молодій» повідомили в Черкаській обласній прокуратурі.

Правоохоронці кажуть, що завдяки скоординованій роботі прокуратури області та слідчого відділу управління Служби безпеки України в Черкаській області завершено досудове розслідування у кримінальному провадженні стосовно жителя міста Сміла, якого звинувачують у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 109 ККУ — це дії, спрямовані на повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади.

«Цей чоловік, за допомогою персонального акаунту в одній із соціальних мереж, упродовж 2015-2017 років розміщував на своїй сторінці статті з публічними закликами до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, що підтверджено відповідними висновками експертів», — наголошують у прокуратурі.

І додають, нині обвинувальний акт у цьому кримінальному провадженні скеровано до суду для розгляду по суті. За вчинене зловмиснику загрожує три роки обмеження волі.

До речі, це не перша така справа у цьому черкаському райцентрі. Напередодні тут викрили 40-річну місцеву жительку, яка зберігала та розповсюджувала газети про «руську весну». Місцева поліція веде досудове розслідування у цьому кримінальному провадженні. ■

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

Табір мов

Учасники найбільшої освітньо-волонтерської програми у Східній Європі безкоштовно навчатимуть українських школярів та ділитимуться враженнями про Україну в соціальних мережах

Анастасія БАНДУРА

Організація GoGlobal запросила волонтерів зі всього світу приїхати в Україну та взяти участь у проекті GoCamp. Три тижні волонтери з 73 країн світу працюватимуть у шкільних літніх таборах, де навчатимуть дітей та підлітків іноземної мови, а саме англійської, французької та німецької. Учні зможуть узяти участь у реалізації проектів та завдань, спілкуючись іноземною мовою між собою та з учителями.

Також кожен із десяти відібраних волонтерів розповідатиме про Україну, її природу, традиції та життя у певному регіоні на Твіттер-акаунті @Ukraine.

Команда проекту GoCamp має намір поширити волонтерський рух в Україні серед українців та іноземців, а ще зробити нашу прекрасну країну популярним місцем для подорожей.

Навчання у таборі розпочалося з 6-го і триватиме по 27 червня, наступна зміна опануватиме іноземні мови з 6-го по 23 серпня.

Стати волонтером GoCamp можуть іноземці та українці, які мешкають за кордоном.

Усього за три роки існування табір відвідало 130 тисяч дітей, більше 500 волонтерів прибуло в Україну для того, щоб разом із вчителями навчити школярів іноземної мови за допомогою інтерактивних освітніх методик у форматі обміну культур. ■

ЗНАХІДКИ

У кожного свій хрест

У церкві святої Параскеви виявили реліквію, якій понад 900 років

Петро ЛУКІЯНЧУК
Львівська область

Цього тижня під час реставрації підлоги в храмі святої Параскеви у Буську будівельники у його вівтарній частині знайшли литий бронзовий нагрудний хрест-складень (т. зв. енкалпціон. — Авт.), попередньо датований періодом XII-XIII ст.

Хрести-енкалпціони — це надбання ще давньокняжої доби, вони з'явилися на Русі в період поширення християнства. Як правило, всередину таких хрестів вкладали мощі святих.

Реліквія залишила значний слід у культурній спадщині Київської Русі, адже в орнаментах, що вилиті на прикрасі, закований духовний спосіб життя на зорі становлення християнської віри се-

ред русичів. Складна технічна обробка металу також свідчить про високу майстерність ремісників Київської Русі.

Зображення на хрестах не відрізняється своєю різноманітністю. Знайде-

ний рельєфно-чернений енкалпціон із заокругленими кінцями і наверхами у вигляді ограненої намистини містить зображення розп'яття на лицевій пластині та вирізьблений хрест на зворотній. Хрест належав, імовірно, священику або іншій духовній особі, похованій на території старого прицерковного кладовища.

Для історії Буська ця знахідка має неocenне значення. Оскільки є непрямым свідченням того, що вже у XII ст. на Довгій Стороні стояв храм із присвятою святої Параскеви. Сакральну споруду в місті Буськ на Львівщині вже давно внесено до реєстру пам'яток архітектури національного значення, однак сьогодні церква перебуває в аварійному стані. Храм навіть було відімкнено від електропостачання, щоб уникнути можливої пожежі через електричне замикання. ■

ПРАВО НА ВІДПОЧИНОК

Пропустить позасмагати

Активісти звільняли пляжі від знахабнелих орендарів

Катерина ЛАЗАНЮК
Одеса

Курортний сезон в Одесі традиційно розпочався з боротьби за міське узбережжя. Тож одесити влаштували акцію «Повернемо собі пляжі».

Представники «Демальянсу» побували на пляжі «Балі» на Ланжероні. Там вони поспілкувалися з орендарем, який займався незаконною підприємницькою діяльністю. Не дочекавшись дозволу, власник розташував на пляжі свої шезлонги, що обурило містян. Отже, активісти викликали поліцію. Правоохоронці склали адміністративний протокол за ст. 164 КУАП, якою передбачено штраф від 17 тис. грн. Дирек-

тор пляжу пообіцяв, що після того, як усе-таки отримає належні документи, займатиме територію навіть меншу за дозволу.

Подальший рейд уже не був таким мирним. До прибирання долучилися представники радикальних організацій. Зокрема, члени ГО «Небайдужі», «Національного корпусу» прийшли на пляж «Чайка», розташований на 10-й станції Великого Фонтана. Дехто з присутніх прикривав обличчя пов'язками та балаклавами. Активісти розібрали каркас недобудованої тераси — використовували болгарки, кувалди та мотузки. Конструкція займала значну територію громадського пляжу. За словами власників, це мав бути літній бар.

Поліція також була присутня під час демонтажу, але на дії активістів не реагувала, оскільки правильно оформлених дозвільних документів у забудовника не виявилось. Копи лише стежили за громадським порядком. Свідками «генерального прибирання» стали і пересічні відпочивальники. Дехто з них схвалив дії активістів. Решта — утрималися. Сутічок упродовж акції не було.

Після флешмобу орендарі пішли на поступки одеситам і поприбирали значну кількість шезлонгів із пляжів. У тій же Аркадії поряд із платними пластиковими розкладами безплатні дерев'яні лежачки радянських часів. Утім такий «широкий» жест — мовляв, на тобі, Боже, що нам не гоже — лише обурив пляжників.

Активісти пообіцяли, що не припинять громадського контролю за підприємцями і проводитимуть моніторинг прибережної території курорту регулярно.

У міській раді, де активно видають дозволи на оренду міських пляжів, від коментарів поки що утримуються. ■

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Після невеликого просідання курсу Національний банк України знову зміцнив гривню. Регулятор також спростив умови грошових переказів та пояснив причини, завдяки яким влітку маємо стійку національну валюту.

НБУ: це не наша заслуга

Станом на вчорашній день Національний банк зміцнив офіційний курс гривні до долара на 4 копійки, встановивши його на 12 червня на рівні 26,09 гривні. Офіційний курс гривні до євро встановлений на рівні 30,76 гривні, за десять російських рублів дають 4,1851 гривні.

«Ми вже давно відійшли від фіксованого курсу. Курс зараз визначає не Національний банк, а ринок. Уряд використовує при складанні бюджету ті чи інші технічні, розрахункові показники, однак кон'юнктура ринку їх реалізації може і не сприяти. Якщо імпорт і експорт сьогодні формують інший курс, ніж закладено в бюджеті, ми в це втручатися не можемо, — пояснив сприятливу тенденцію голова Національного банку Яків Смолій. — Ми тільки стежимо, щоб коливань величин не було, адже вони збільшують невизначеність в економіці й заважають бізнесу і населенню приймати довгострокові рішення. Ось це і є найбільша об'єктивність».

Як каже голова НБУ, вони постійно присутні на міжбанківському ринку. Тобто купують чи продають гривню. Із початку року регулятор поповнив наші валютні резерви на 1,2 млрд. грн. Якби було закуплено на цьому ж міжбанківському ринку.

«Ми приблизно орієнтуємося, який у нас обсяг пропозиції валюти і попиту на неї, і виходимо з того, що повинні нарощувати резерви, але одночасно і не повинні заважати ринку визначати курс гривні, який відповідає стану економіки. Ми всі вже бачили, до чого призводить підтримання курсу гривні на штучному рівні, відірваному від економічних реалій, — до накопичення дисбалансів і криз», — наголосив Смолій.

За його словами, Нацбанк може короткостроково вирівняти тенденцію за допомогою тиску на курс гривні і задовольнити Прем'єр-міністра. «Але навіть це рішення не вбереже нас від повторення ситуації через певний час. В НБУ, якщо ми утримаємо його незалежність, керівництво повинно приходити на сім років і працювати на тривалу перспективу. Ми не можемо зациклюватися на короткостроковій ситуації і не можемо дозволити собі «одноразові» рішення, які не вирішують суті проблеми», — резюмував Яків Смолій.

Продають, щоби відпочити

Як зазначають експерти, тримати нашу рідну валюту на плаву допомагають не тільки експортери, навіть при високому попиті та високих цінах на метали, руди, зернові. Сприяють позитивному процесу і пересічні україн-

НАШІ ГРОШІ**Зовсім доступна гривня**

Нашу національну валюту змушують зміцнюватися вітчизняні експортери, населення, яке зараз активно продає долари, а також сподівання на поступки МВФ

За дорогу гривню маємо подякувати експортерам і тим українцям, які зараз продають заощаджені долари.

Фото з сайту vit24.net.

ці, які нинішньої весни активно продають долари... Так, у травні чистий продаж готівкової іноземної валюти населенням через банківську систему становив 350,6 мільйона доларів. Варто зазначити, що в цю суму не увійшли нелегальні «обмінки», які нині все ж продовжують залишатися популярними.

Згідно з даними НБУ, за минулий місяць банки купили у населення готівкової валюти на 1,074 млрд. доларів, встановивши рекорд із 2015 року, а продали їм валюти на 723,3 млн. доларів: рекордний показник із грудня 2017 року. З початку нинішнього наші співвітчизники продали через банки валюти на суму, еквіваленту 966 млн. доларів. Переважна кількість — 771,1 млн. доларів — була номінована в американській валюті, решта — в євро та інших грошових одиницях.

Іншими словами, на українському валютному ринку зростає пропозиція валюти при одночасному зменшенні попиту на неї. Тобто, йдеться про сприятливу тенденцію для курсотворення. «Зміцнення курсу гривні, яке спостерігається з січня, свідчить, що на ринку домінують сприятливі фактори, під впливом яких... на міжбанківському ринку зростала пропозиція валюти з боку клієнтів при зменшенні попиту на неї», — сказав Яків Смолій.

Завтрашня гривня — у кишені МВФ

Тим часом Національний банк та Міністерство економічного розвитку і торгівлі очікують, що наприкінці нинішнього року курс гривні наблизиться до показника 30 гривень. А вже у 2019 році, як свідчать дані консенсус-прогнозу, становитиме 30,5 грн. за один американський долар. На тлі сьогоднішньої тенденції у подібні перспективи віритись важко, але економісти застерігають, що існує чимало небезпек для курсу нашої національної валюти: як усередині країни, так і за її межами. Одним із найгостріших викликів для нашої держави є пік валютних платежів, які нам доведеться здійснити упродовж 2019-20 років. І наш успіх тут значною мірою залежить від результативності співпраці з МВФ.

Після гучної відставки міністра фінансів Олександра Данилюка цей процес, що і раніше відбувався доволі неспрото, отримав додаткові фактори гальмування. Українська влада робить вигляд, що ситуація перебуває під контролем і жодні відставки їй не загрожують.

Національний банк очікує отримання чергового траншу в сумі близько 2 млрд. доларів у нинішньому, 2018, році. У Нацбанку повідомили, що незалежно від того, хто є підписантом програми співпраці з МВФ, зобов'язання за програмою бере на себе Україна. Для Фонду ж головне, щоб країна дотримувалася умов програми.

Оптимізм демонструє і Міністерство фінансів, очікуючи отримання п'ятого

траншу від Міжнародного валютного фонду до осені нинішнього року. Виконавач обов'язків міністра фінансів України Оксана Маркарова, та сама, що очолила Мінфін після відставки свого колишнього боса Олександра Данилюка, відзначила: ведуться перемовини щодо цін на газ для населення. «І Міністерство фінансів розраховує, що це питання буде вирішене найближчим часом», — сказала чиновниця.

«Чим швидше ми отримаємо транш, тим краще. Це доводить, що ми просуваємося по нашій програмі реформ, це дуже хороший сигнал для інвесторів», — додала вона. Маркарова також наголосила на важливості співпраці з МВФ: «Дуже важливо, щоб ми були в програмі. Ми не розглядаємо варіантів, в яких співпраця з Фондом припиниться», — сказала вона.

На випадок форс-мажору

Національний банк, утім, не поділяє оптимізму пані Маркарової. І таки готує план дій на випадок зриву співпраці України з МВФ.

«Коли у нас запитували, що ви будете робити, якщо не буде програми співпраці з МВФ, ми озвучили, що у нас вже є кілька опрацьованих альтернативних сценаріїв і навіть продумані критерії, за якими ми будемо впроваджувати ті чи інші заходи в разі настання тієї або іншої ситуації», — пояснив голова НБУ Яків Смолій. Утім деталізувати цей план дій Смолій відмовився, заявивши, що це «внутрішні напрацювання».

Утім експерти зазначають: йдеться про можливе посилення валютних обмежень. До якого регулятор буде змушений вдатися у час X. «Ми сподіваємося, що співпраця з Фондом триватиме, і нам не доведеться їх застосовувати, але ми про це відкрито говоримо: у нас є критерії, в разі реалізації яких нам доведеться перейти до більш жорсткої монетарної політики і навіть, у крайньому випадку, розглянути можливість введення валютних обмежень», — підтвердив Смолій. ■

А ТИМ ЧАСОМ...**Гроші без обмежень**

З учорашнього дня в Україні діють нові правила здійснення переказів фізичних осіб за поточними валютними неторговельними операціями та їх виплати в Україні.

Відтепер банкам та їхнім клієнтам (фізичним особам-резидентам) надається можливість застосовувати комунікаційні технології Paperless під час переказів іноземної валюти. Клієнти банків зможуть подавати електронні копії підтверджувальних документів для здійснення переказів іноземної валюти за межі України з поточних рахунків. А банки зможуть створювати електронні копії підтверджувальних документів, поданих фізособами для здійснення переказу в паперовій формі, для їх подальшого зберігання.

Також фізособи отримують можливість за допомогою міжнародної платіжної системи ініціювати у гривні переказ в іноземній валюті за межі України, а також за рішенням відправника переказу, що ініційований із-за кордону в іноземній валюті, отримати такий переказ в Україні в гривні (тобто у валюті, відмінній від валюти його ініціювання).

БЕЗМІР**Яйця на мільйон**

Антимонопольний комітет вирішив розслідувати можливу картельну змову серед виробників курячих яєць

Інф. «УМ»

Кожен, хто купує продукти у магазинах, звернув увагу на дивну тенденцію, яка з'явилася наприкінці минулого року: ціна на курячі яйця, що до цього стрімко подорожчали, стала практично однаковою у різних торговельних мережах. У «дорогих» і «дешевих» супермаркетах різниця ціни на цей товар є зовсім не значною, як це було раніше.

Антимонопольний комітет вважає таку ситуацію змовою головних виробників і може відкрити справу щодо деяких гравців ринку. Генеральний директор Асоціації постачальників торговельних мереж Олексій Дорошенко на своїй сторінці у «Фейсбуці» зазначив: в АМКУ відбулася робоча зустріч щодо проблемних питань у процесі співпраці торговельних мереж та постачальників у сфері рітейлу.

Віддали українські виробники на реалізацію яйце протесту, а продали, як золоте... Фото з сайту jazdorov.com.ua.

Раніше Асоціація постачальників торговельних мереж зверталася до АМКУ щодо

можливої картельної змови на ринку цієї продукції. Крім того, тепер Дорошенко роз-

повів про несправедливе, на його думку, підвищення ціни на соняшникову олію. «Звернув увагу представників комітету на ринок соняшникової олії, події на якому зараз ідуть у розрізі світових тенденцій. Цього року очікується рекордне виробництво соняшникової олії та ціни на світовому ринку йдуть вниз уже 1,5 місяця. В Україні — навпаки. Ціни повільно, але впевнено крокують догори», — наголосив експерт.

На його думку, нині ринкова сила сконцентрована у великих виробників продуктів харчування, що дає їм змогу диктувати ціни та інші правила гри. Чи впорається Антимонопольний комітет із завданням, чи продемонструє дивну поступливість, як у випадках із бензином, побачимо вже найближчим часом. ■

Оксана СОВА

На тематичному міжнародному «круглому столі», що відбувся минулого тижня, підтверджено екологічний акцент у подальшому розвитку вітчизняного сільського господарства. Сьогодні органічне виробництво вже створює нові робочі місця у низці суміжних галузей, пов'язаних з агросектором. Завдяки виробництву органічних харчових продуктів в Україні розвивається й виробництво необхідних технологічних елементів: органічного насіння, дозволеного стандартами органічного виробництва засобів захисту рослин, біологічних препаратів боротьби зі шкідниками та хворобами рослин і тварин, кормів та кормових добавок. Велику роль тут відіграє й українська аграрна наука. Розширюються також маркетингова та консультативна діяльність. На думку заступника міністра аграрної політики Олени Ковальової, Україна вже стала невід'ємною складовою глобального ринку органічної продукції, задовольняючи відповідний попит багатьох країн.

Виробництво української органічної продукції активно диверсифікується. Поряд із вирощуванням органічних зернових (а наша країна входить до першої десятки країн світу за площею сертифікованих органічних земель під зерновими), розвиваються також органічне садівництво та переробка, виробництво молочної та м'ясної продукції. А дооп-

ПРІОРИТЕТИ

Інновації — це поближче до природи

Органічне виробництво стає пріоритетним напрямом аграрного сектору

рацьований «органічний» законопроект з асоціаціями, експертами, громадськістю та за підтримки кількох міжнародних проектів, після прийняття Верховною Радою, дозволить чітко визначити ті позиції, які на сьогодні ще залишаються поза зоною нормативного регулювання. Зокрема, маються на увазі системи контролю та реєстрації, а також можливість надання державної підтримки виробникам органічної продукції.

Нагадаємо, у квітні парламент прийняв у першому читанні проект Закону «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції». За інформацією FiBL та IFOAM («Світ органічного сільського господарства. Статистика та тренди 2018»), рік тому в Україні нараховувалося 294 господарства, що отримали статус «органічних», а загальна площа сільськогосподарських земель, оброблених яких здійснювалася з дотриман-

Овочі та фрукти поки що займають лише трохи більше двох відсотків у вітчизняному органічному господарстві.

Фото з сайту ukr.segodnya.ua.

ням принципів органічного виробництва, склала 381,2 тисячі гектарів (0,9 відсотка від загальної площі земель сільськогосподарського призначення в Україні), з яких 91,6 тисячі перебували у перехідному періоді. Також в Україні сертифіковано 550 тисяч гектарів дикоросів.

Майже половина сільськогосподарських угідь України, сертифікованих як органічні, зайняті під вирощуванням зернових (45,4 відсотка). Понад 18 відсотків таких угідь займали олійні і ще 5,3 відсотка — бобові. На овочі та фрукти припадало, відповідно, 1,6 та 0,7 відсотка таких угідь.

екосклянки. «Ми шість разів їх переробляли, аби вони отримали звичний вигляд, — розповідає Дмитро Бидюк. — У природному середовищі такі стаканчики вже за 6-9 місяців перегниють і стануть добривом». Над виготовленням різноманітної органічної тари молоді науковці працюють уже другий рік. Наприклад, студентка Тетяна Зелена втілює ідею виготовлення з груші їстівних ріжок для морозива. «Ми висушуємо сировину, залишаючи всі найкорисніші речовини, — розповідає вона. — Ріжок має оригінальну форму і дуже приємний на смак».

НОУ-ХАУ

Пластик як добриво

Сумські вчені винайшли екосировину одноразового використання

посуд дозволить легко втілювати будь-які дизайнерські рішення, використовуючи різноманітні кольори й навіть смаки, — пояснює він. — Якщо додати до складу стаканчика натуральні барвники, наприклад, з моркви, отримуємо помаранче-

вий стаканчик, а якщо додати цедрю з лимона — стаканчик із лимонним ароматом».

Як повідомляє «Екотаун», команді науковців із Сум знадобилося трохи більше як півроку, щоб із винайдені субстанції виготовити яскраві

Оксана СИДОРЕНКО

Науковці Сумського національного аграрного університету створили матеріал, який краще за нинішній пластик витримує температуру та вологу, а після використання перетворюється на добриво для рослин.

Екосировина, зовні схожа на тонку спресовану піну, найкраще підходить для виготовлення посуду. На думку доцента Сумського університету, співрозробника екопосуду Дмитра Бидюка, розробка цілком здатна забезпечити планету від забруднення пластиком. «Такий

ОФІЦІЙНО

Плоди для азійського ринку

Подавайте заявку на участь у міжнародній виставці

Оксана СОВА

Проект USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку» (ARDS) готовий підтримати участь п'яти українських малих чи середніх агропідприємств у найбільшій в Азії виставці плодоовочевої продукції Asia Fruit Logistica 2018. Запрошують зацікавлених виробників і переробників фруктів, ягід та овочів подавати заявки на участь.

Asia Fruit Logistica 2018 відбудеться в Гонконзі 5-7 вересня цього року. Це єдина щорічна міжнародна торговельна виставка в Азії в секторі фруктів та овочів, сфокусована на виробництві свіжих продуктів. Вона об'єднує ключових гравців бізнесу з усього світу. Участь у заході дає можливість тримати руку на пульсі останніх тенденцій на мінливому ринку свіжих продуктів, встановлювати нові ділові контакти та розвивати бізнес. Офіційним організатором участі української делегації

у виставці Asia Fruit Logistica 2018 виступає «Асоціація «Укрсадпром» за підтримки Міністерства аграрної політики і проекту USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку». Проект ARDS відшкодує українським учасникам виставки витрати на оренду участкового стенду стандартної забудови (30 квадратних метрів), дизайнерське оформлення стенду та розробку і публікацію маркетингових матеріалів.

Вимоги до учасників:

1. МСП, СОК або агрегатор із підтвердженням досвідом експорту свіжих фруктів, ягід, овочів.
2. Наявність сертифікату Global G.A.P., для компаній-агрегаторів — наявність договорів із сертифікованими компаніями-виробниками.
3. Наявність англійської версії сайту з переліком пропонованої продукції та технічних можливостей.
4. Наявність постійного англійського персоналу з продажів.

5. Зобов'язання направити одного англійського представника компанії на стенд.

6. Зобов'язання розмістити зразки власної свіжої продукції на стенді, щонайменше одну стандартну упаковку за власний рахунок.

7. Підтвердження обсягів власної продукції — не менше 100 т — для ягід, 500 т для кісточкових фруктів та 1000 т для зерняткових фруктів і овочів стабільної якості.

8. Наявність або підтвердження використання потужностей із передпродажної підготовки продукції (автоматичне сортування, пакування, контроль якості).

9. Готовність сплатити решту витрат на участь у виставці, зокрема, переліт і проживання. Орієнтовно ці витрати складуть 1000 дол. США за переліт в обидві сторони та 150 доларів США на добу за проживання.

Заявки в довільній формі обсягом не більше 2 сторінок просимо надсилати на адресу: ards.office@ukraineards.com.

Компанії, що пройдуть попередній відбір, будуть запрошені зробити 15-хвилинну презентацію компанії англійською мовою під час засідання конкурсної комісії. Для учасників з-поза меж Києва можлива участь через Skype. Останній день прийому заявок — 15 червня 2018 року.

НОВИНИ ПЛЮС

Тракторний парк оновлюється

За даними Державної служби статистики України, минулого року сільськогосподарські підприємства купили 3 тисячі 688 тракторів. Це на 34,5 відсотка більше, ніж у попередньому році. Середня ціна одного агрегата становить 2 мільйони гривень. Найбільша кількість закупівель припала на трактори з потужністю від 60 до 100 кВт (майже півтори тисячі машин) та з потужністю понад 100 кВт — 1 тисяча 782 одиниць. У розрізі регіонів найбільше купили сільгоспідприємства Одеської (326), Вінницької (289), Харківської (246), Запорізької (241) та Дніпропетровської (241) областей. Також у 2017 році аграрні підприємства придбали 1 тисячу 26 зернозбиральних комбайнів, що майже на 12 відсотків більше, ніж у попередній період. Середня ціна одного агрегата становить 4,44 мільйона гривень. У розрізі регіонів найбільше купили сільгоспідприємства Харківської (84), Запорізької (82) та Дніпропетровської (80) областей.

Черешня для Китаю

В Україні розпочала роботу місія Китайської Народної Республіки з оцінки системи державного контролю за виробництвом черешні. Вона проведе аналіз фітосанітарного ризику української черешні під час експорту до КНР та підготує проект протоколу фітосанітарних вимог на експорт цієї продукції на китайський ринок. Представники КНР відвідають Запорізьку, Херсонську і Дніпропетровську області, де ознайомляться з особливостями вирощування, зберігання, пакування черешні та фітосанітарними процедурами, що здійснюються територіальними органами Держпродспоживслужби у рамках формування експортних партій черешні. Українські фрукти та ягоди вже постачають у понад 30 країн світу, в тому числі в країни ЄС, і попит на них постійно зростає. Це свідчить про визнання нашої продукції міжнародними партнерами. Україна є членом низки міжнародних організацій у сфері захисту рослин та СОТ, що дозволяє успішно здійснювати торгівлю рослинами та рослинною продукцією. Окрім того, за даними ФАО, Україна входить у топ-50 країн світу з виробництва фруктів і посідає 11-те місце з виробництва черешні. За всю історію експорту черешні Україні не було направлено жодної нотифікації щодо невідповідності цього товару фітосанітарним вимогам країни-партнера.

Сторони висловили сподівання на плідну роботу місії КНР і на швидке відкриття ринку Китаю для української черешні.

Хто рубас ліс?

Держлісагентство нагадує про можливість перевірки заготівлі та транспортування деревини он-лайн. Уже рік на офіційному веб-сайті Держлісагентства діє та постійно оновлюється рубрика Відкриті Дані. Тут можна переглянути реєстр лісорубних квитків на заготівлю деревини, стан лісової сертифікації відповідно до міжнародних вимог FSC, плани лісонасаджень та фінансові звіти. Окрім того, можна переглянути електронний перелік виданих сертифікатів про походження лісо- та пиломатеріалів, а також перевірити легальність лісопродукції. Сервіси для перевірки та контролю доступні за посиланням: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=162794&cat_id=147027.

Зарплата зросла. Помітили?

За результатами першого кварталу 2018 року, середньомісячна заробітна плата у сільському господарстві становить 5 тисяч 853 гривні, що на 21,5 відсотка більше, ніж в аналогічний період минулого року. У регіонах найбільше зросла середньомісячна заробітна плата в Івано-Франківській області — на 41,3 відсотка, досягнувши 8 тисяч 585 гривень. Також серед лідерів Тернопільська (плюс 39 відсотків, 6 тисяч 745 грн.), Чернівецька (35,2 відсотка, 4 тисячі 834 грн.), Черкаська (35,1 відсотка, 6 тисяч 350 грн.) та Житомирська (35 відсотків, 6 тисяч 64 грн.) області. У січні-березні поточного року на 21,2 відсотка збільшилася і середньомісячна заробітна плата у харчовій переробній промисловості — до 7 тисяч 448 гривень.

Іван БОЙКО

■ ДИПКУР'ЄР

Місія ООН здійсненна?

Міністри «нормандської четвірки» вперше обговорили формат місії ООН на Донбасі й питання українських політв'язнів у Росії

Більше року, з лютого 2017-го, не зустрічалися в нормандському форматі міністри закордонних справ Франції, Німеччини, Росії та України. Нинішня ж зустріч у Берліні була присвячена переважно питанню про формат місії ООН на Донбасі. І якщо офіційний Київ наполягає на отриманні миротворцями реального мандату, то Москва все ще впирається і бажає бачити в місії ООН такого собі «весільного генерала».

За «формулою Штайнмаєра»

Після завершення міністерської зустрічі в Берліні глава МЗС ФРН Хайко Маас на спільній з французьким колегою Жан-Ів ле Дріаном пресконференції заявив, що дипломати Нормандського формату в найближчі тижні мають провести консультації з питань формату місії ООН на Донбасі.

«Що стосується умов присутності місії ООН на сході України, то домовилися доручити нашим політичним директорам провести впродовж найближчих тижнів подальші консультації не про «якщо», а про те, як організувати таку місію», — сказав пан Маас.

За його словами, сторони домовилися проводити консультації експертів за так званою «формулою Штайнмаєра», стосовно політичного процесу, зокрема, організації місцевих виборів. Коли є політична воля, можна домогтися результату, зауважив Маас і навіть для прикладу грудневий обмін полоненими.

Міністр зазначив, що тема звільнення політичних ув'язнених і заручників порушувалася в ході берлінської зустрічі. Нещодавно її обговорювали і президенти України і Росії по телефону, що німецький дипломат назвав «гарним знаком». Відтак процес триватиме під патронатом ОБСЄ, сказав Маас.

Водночас Ле Дріан, зі свого боку, зауважив, що партнери готові брати участь у розмінуванні й запропонували технічну підтримку в цьому питанні. Він також звернув увагу на необхідність захисту інфраструктури на Донбасі.

І додав, що після 16-місячної перерви міністри «провели дуже конструктивний діалог, метою якого є вдихнути нове

Міністри закордонних справ «нормандської четвірки» після зустрічі у Берліні.

життя в Мінський процес».

Міністри Франції та Німеччини вважають, що, хоча не за всіма пунктами сторони були єдині в думках, щодо важливих питань вони намітили спільні шляхи, щоб наблизити виконання цілей «Мінська».

А Кремль проти

Голова МЗС України Павло Клімкін після зустрічі глав МЗС «нормандської четвірки» провів окремий брифінг. На його думку, миротворчі сили ООН мають отримати реальний мандат щодо роззброєння незаконних збройних формувань та пошуку прихованої важкої зброї на території окупованого Донбасу.

«Первісна позиція РФ насправді ще гірша, і вона полягає не в географії. Росія каже, що майбутні миротворці можуть супроводжувати — я підкреслюю — лише супроводжувати спостережну місію ОБСЄ і вздовж лінії дотику, і на окупованій території, але вони не здатні робити нічого іншого, —

наголосив міністр. — Наша позиція полягає в тому, що миротворці мають прийти одразу на всю окуповану територію. Звичайно, вони не можуть одразу розміститися в усіх місцях із самого початку. Це буде стадійний підхід».

Що пан Клімкін розуміє під реальним мандатом? За його словами, «це мандат впливу, мандат щодо роззброєння, мандат щодо спільного з ОБСЄ контролю над відведенням важкої зброї, над пошуком важкої зброї, яка прихована».

«Я запитав пана Лаврова: а чому ви не хочете відкривати пункт перетину біля Золотого? Ми знаємо чому, оскільки там — російські війська з іншого боку і прихована військова техніка», — зауважив глава українського МЗС.

У цьому зв'язку Клімкін знову звернувся до Лаврова: «А якщо будуть миротворці — вони зможуть разом із Спеціальною моніторинговою місією потрапити туди?».

І наголосив: «У нього (у Лав-

рова. — Ред.) не було відповіді, тому це має бути реальна місія, з реальним мандатом, яка впливає на ситуацію. Просто ходити разом із СММ уздовж тих шляхів, які вже доступні для СММ, немає жодного сенсу».

Крім цього, український міністр заявив, що Лавров визнав необхідність проведення переговорів щодо питання розгортання миротворчої місії ООН на Донбасі: «Ця зустріч після тривалої паузи дійсно була корисною. Вона показала, що ми разом із Німеччиною і Францією стоїмо на ногах — у нас є чітка спільна позиція по всіх питаннях. Ми скоординовано можемо тиснути на російську позицію».

Пан Клімкін також повідомив, що в деяких випадках Лавров «вимушений був визнати, що російська позиція по окремих пунктах має бути і надалі дискусійною, що нам потрібні подальші дискусії».

«Саме його визнання щодо необхідності подальших дискусій і щодо майбутньої миро-

творчої місії, і щодо звільнення політичних в'язнів і заручників, і щодо безпеки — вже є результатом, дуже маленьким результатом», — додав він і охарактеризував зустріч у Берліні як «реальну дискусію».

Серед іншого, під час зустрічі глав МЗС «нормандської четвірки» сторони вперше торкнулися питання звільнення українських політв'язнів, яких незаконно утримують в РФ. Крім цього, сторони обговорили ряд кроків для забезпечення припинення вогню на сході України.

Російський міністр Сергій Лавров запевнив, що український омбудсман Людмила Денісова матиме доступ до тих, хто перебуває за ґратами. «Важливо, щоб вона мала доступ до всіх. Але реальна мета — звільнити всіх», — зауважив Клімкін.

Під час зустрічі глава МЗС України називав конкретні прізвища, зокрема Олега Сенцова, Володимира Балуха, політичних в'язнів, які зараз голодують, хто — у важкому стані.

Лавров також поспілкувався із журналістами окремо. Міністр закордонних справ Росії заявив, що хоча Росія і підтримує «формулу Штайнмаєра», але виступає проти пропозиції України і США, щоб місія ООН взяла під контроль окупований Донбас для організації виборів.

За його словами, питання миротворців ООН обговорювалося, й російська позиція гранично зрозуміла: «Ми пояснили, що ідеї, висунуті українськими колегами та американськими представниками про те, щоб перетворити цю миротворчу місію на якусь військово-політичну комендатуру, яка візьме під контроль всю територію цих проголошених «республік» — Донецької і Луганської, — і сама вже буде вирішувати, кого і як обирати, повністю руйнують Мінські домовленості». ■

■ ЗАКОНОТВОРЧИТЬ

«Кнопкодавив? Сідай!»

У Верховній Раді пропонують запровадити кримінальну відповідальність депутатів за кнопкодавство

Іван БОЙКО

У Верховній Раді зареєстровано законопроект, який передбачає запровадження кримінальної відповідальності за неособисте голосування народних депутатів. Законопроект №8461, зареєстрований 8 червня, а вже 11 червня надійшов на розгляд профільного комітету.

У документі пропонується доповнити Кримінальний Кодекс України статтею: «Неособисте голосування народного депутата України, тобто голосування народного депутата України на пленарному засіданні Верховної Ради України за іншого народного депутата України карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років та штрафом у розмірі десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Автором є народний депутат від «Народного фронту», перший заступник голови Комітету ВР з питань правової політики та правосуддя Леонід Ємець.

«На жаль, таке явище, як кнопкодавство, тобто голосування народними депутатами України за інших народних депутатів України, існує в українському парламенті вже давно. І ні Революція гідності, ні наступні дострокові перевибори до Верховної Ради України 2014 року не змогли змінити цю ситуацію», — йдеться в пояснювальній записці до документа.

Зауважимо, що раніше кримінальну відповідальність пропонували запровадити у 2014 році, але законопроект було знято з розгляду. Пізніше також реєструвалися пропозиції щодо внесення змін до Регламенту ВР, зокрема, про запровадження

Кнопкодавство у Раді не вдається подолати роками.

відповідальності за порушення нардепом вимоги особистого голосування.

Законопроект №1895 від 2015 року був ухвалений у першому читанні у червні 2015 року і очікує на друге читання. Документ, який не був ухвалений у цілому, передбачав, що «кнопкодавів» каратимуть позбавленням права брати участь у засіданнях парламенту, втратою керів-

них посад у комітетах чи невключенням до офіційних парламентських делегацій.

За останніми даними громадського руху ЧЕСНО, нардепи встановили новий рекорд з кнопкодавства — активісти зафіксували щонайменше 231 випадок неособистого голосування 55 народними депутатами під час голосування у квітні та травні 2018 року. ■

Олег БОРОВСЬКИЙ

■ КОРДОНИ

На возі «безвізу»

Упродовж року українці масово отримували біометричні паспорти, але скористалися ними одиниці

Минув рік, як у червні 2017 року ЄС надав українцям право на безвізові поїздки до Шенгенської зони. І хоча за цей час мільйони українців отримали необхідні для подорожей біометричні паспорти, проте настільки ж масового безвізового паломництва українців до ЄС не сталося, констатує Бі-Бі-Сі.

«Біометрика»: черг нема

У квітні 2017 року, коли українці тільки починали усвідомлювати реальність безвізового режиму, на руках було трохи більше трьох мільйонів біометричних паспортів. Найбільший ажіотаж з отриманням біометричних паспортів спрочинив сам «безвіз»: улітку 2017-го до паспортних столів вишикувалися довжелезні черги, а щоб отримати документ, доводилося чекати не менше кількох місяців. Як повідомили Бі-Бі-Сі Ньос Україна у міграційній службі, станом на 31 травня 2018 року вже 8,5 мільйонів українців отримали біометричні паспорти. У 2017-му був найбільший пік видачі — близько 4 мільйонів. У 2018-му видали ще два мільйони. Нині ажіотаж на «біометрику» спав: паспорт можна отримати за три тижні.

Проте звіти прикордонників про виїзд україн-

ців до ЄС за «безвізовий рік» яскраво свідчать, що значна частина людей, які вистояли у черзі за паспортом, так ним і не скористались. У Держприкордонслужбі зазначають, що за рік українці скористались безвізом 517 тисяч разів. І це кількість в'їздів, а не людей. Тому реальна цифра тих, кому «безвіз» відчинив двері в Європу, може бути значно меншою.

Більшість же українців їздили до ЄС за старими правилами. Загалом з червня 2017-го по червень 2018-го українці їздили до ЄС 19,5 мільйона разів, і з них близько 4 мільйонів — за біометричними паспортами, але з чинною візою. Поступово термін дії цих віз закінчується і безвізових подорожніх ставатиме все більше. Та й громадська організація «Європа без бар'єрів», спираючись на дані ЄС, порахувала, що у 2017 році, коли півроку діяв «безвіз», кількість запитів від українців на візи скоротилась удвічі — з 1,4 мільйона до 720 тисяч.

Безвізовий режим надає відчуття свободи.

Фото з сайту bbc.com.

Туроператори раді, заробітчани теж

У туристичній сфері також швидко помітили зміни від введення безвізового режиму для українців з ЄС. «За рік після початку безвізового режиму зростання туристичного потоку у європейські країни становило 7-8%», — розповів Бі-Бі-Сі Ньос Україна голова Української асоціації туроператорів Євген Голубаха. За його словами, «безвіз» спростив можливості продажу турів. Раніше через необхідність оформлення візи продажі закривали десь за 10 днів до поїздки. А зараз продають до останнього дня. Має значення також те, що не треба платити за візу. Втративши доходи від оформлення віз турфірми підняли ціни на суміжні послуги, як-то оформлення медичного страхування. Інколи навіть вдвічі, в чому мали змогу переконатися співробітники «УМ».

Але далеко не лише туристи користуються перевагами безвізового режиму. Навіть український уряд визнав, що безвізовий режим сприяє трудовій міграції з України. Формально безвізове перебування в країнах ЄС не дає права на офіційне працевлаштування. Проте, як з'ясувала Бі-Бі-Сі Ньос Україна у дослідженні польського ринку праці, місцева влада знайшла спосіб, як легаль-

но працевлаштувати українців. Це ж підтверджують польські ЗМІ. Безвізовий режим дає право перебувати у Шенгенській зоні впродовж 90 днів протягом кожного півроку. Щоб легально влаштуватися на короткострокову чи сезонну роботу в Польщі, українцям не потрібно отримувати спеціальну робочу візу, а можна зайти по «безвізу» і працювати в країні три місяці. На практиці це призвело до того, що тисячі українців, які раніше і не замислювалися про поїздки на Захід, оформили собі «безвізові» паспорти та перейшли на режим «три місяці роботи — три місяці вдома». А хтось в'їжджає до країн ЄС за «безвізом», знаходить там роботу, а потім отримує постійну робочу візу.

За таких обставин постає питання: чи не заберуть в Україні «безвіз»? «Упродовж року безвізового режиму українці додержувалися законодавства і не становили загрози масової, безладної міграції в європейські країни, — вважає виконавчий директор громадської організації «Європа без бар'єрів» Ірина Сушко. — У 2017 році були затримані майже 32 тисячі нерегульованих українських мігрантів, але при цьому 24 тисячі з них повернулися. Це 12%, а критичним прийнято вважати зростання на 50%». ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Україна подала в Гаагу докази

«Дуже символічно, що Міжнародний суд ООН визначив саме 12 червня — День Росії — для подачі Меморандуму у справі України проти Росії щодо порушення Міжнародної конвенції про заборону фінансування тероризму та Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм расової дискримінації», — повідомив Президент Петро Порошенко у «Фейсбукі». За його словами, «меморандум містить надзвичайно, як для практики Суду, кількість доказів» і це — «важливий етап у доведенні того, що за всі свої протиправні дії РФ нестиме відповідальність». У свою чергу, міністр закордонних справ Павло Клімкін написав: «Сьогодні РФ отримає від нас своєрідний «подарунок» в МС ООН. Він важить близько 90 кг, складається з 17 500 сторінок тексту і міститься в 29 томах. Подаємо наш Меморандум щодо фінансування тероризму і расової дискримінації».

Трамп зустрівся з Іном

Історична зустріч президента США Дональда Трампа і лідера Північної Кореї Кім Чен Ина таки відбулася. За підсумками зустрічі лідери двох країн підписали спільний документ. «Президент Трамп зобов'язався надати гарантії безпеки КНДР, а голова Кім Чен Ин підтвердив тверду і непохитну прихильність повної денуклеаризації Корейського півострова», — йдеться в документі, який президент Трамп показав журналістам. «Дуже дякую, це було фантастично», — сказав Трампу і потис руку Кім Чен Ину. Він додав що тепер обидві країни матимуть «відмінну дискусію» та «блискучі відносини». У свою чергу, Кім Чен Ин заявив: «Ми вирішили залишити минуле позаду. Світ побачить серйозні зміни».

■ КОЛІЗІЇ

«Сірі» гроші — темні плани

Хто заплатив, щоб замовити революцію?

Петро НЕСТЕРЕНКО

Коли в Польщі в липні 2017 року громадські зажадали від президента Республіки Польща Анджея Дуди порушитися за закони, які привласнювали суди, Бартош Крамек, глава Фонду «Відкритий діалог», оголосив на своїх сторінках маніфест із 16 пунктів: «Нехай держава постане, давайте закриємо уряд»... Посилаючись на досвід українського Майдану, Крамек рекомендував загальний страйк учителів, ухилення від сплати податків, створення наметових містечок поблизу Сейму, президентського палацу і будинку, повстання суддів, загальний страйк, а також багато інших подібних дій. Цей маніфест викликав хвилю звинувачень Крамека і його фонду, який готував революцію в Польщі.

Більшість підозр виникло, де організація бере гроші, для кого вона дійсно працює. А вже серед найбільших донорів не було великих відомих установ. Мало неурядових організацій мали такий вражаючий старт: відразу працюючи в міжнародному масштабі. Фонд має офіси в Брюсселі і Києві, вони співпрацюють і отримують фінансову підтримку від європейських політиків, польських депутатів і відомих журналістів. Зокрема, — отри-

мують підтримку мільярдер Мухтара Аблязова, колишнього власника найбільшого казахстанського банку, олігарха-втікача. Як пояснив Бартош Крамек, один із засновників фонду, чим зобов'язаний він зв'язком з Аблязовим, який, «подібно до Ходорковського, фінансував так багато ініціатив, що став майже сірою високою, яка стояла за кожним демократичним опозиційним

рухом, також підтримувала незалежні засоби масової інформації».

Фонд «Відкритий діалог» фінансується з грошей невідомого походження і був створений за досить цікавих обставин. На офіційному сайті цієї організації засновником стала громадянка України Людмила Козловська, випускниця Державного технічного університету в Севастополі. Офіційно

Фонд повинен займатися моніторингом дотримання прав людини, демократії та верховенства закону. Тільки це — офіційна версія. Важко повірити, що скромна українка несподівано прибула до Польщі з ідеєю створення основи для підтримки демократичних процесів у Східній Європі. Для такого бізнесу потрібно багато грошей, походження яких — невідоме. Фінансові звіти фон-

ду показують, що в організації налічується близько 900 донорів. Чимало з них має підозрілі російські зв'язки. Така чисельність учасників і показує, що фонд працює у непрозорий спосіб.

Фонд «Відкритий діалог» (Open Dialog) отримав ліцензію на так звану Громадянську платформу спеціального звернення. Це — торгівля військовою технікою. Фонд використовував його для підтримки українського Майдану. Тепер його «боси» хочуть зробити польський «майдан» або насильно змінити законну владу. Ця ліцензія була видана міністерством внутрішніх справ 15 грудня 2014 року, коли главою міністерства була Тереза Піотровська. Сам Крамек зажадав згадати тільки, що фонд надав Україні куленепробивні жилети і захисні шоломи під час майданного періоду, які, за його словами, були пов'язані з гуманітарною місією, що проводиться фондом у країні.

Чи настануть правові наслідки для фонду, який спонукає поляків до повалення уряду? Польські депутати хочуть дізнатися, чи контролює міністерство внутрішніх справ адміністрацію фонду Бартоша Крамека і Людмили Козловської, які ведуть сумнівну діяльність. ■

■ ВОЛОНТЕРИ

Добро до Києва доведе

Можна забрати українку з України,
але Україну з її серця — ніколи

Ганна ЯРОШЕНКО

Аби мати змогу системно допомагати землякам, Світлана Філіпс, котра от уже 18 років живе у Великобританії, очолила волонтерську організацію «Голос України в Уельсі».

«Моя мама з райцентру Чутового. Коли вона вивчилася, її направили на роботу в Миколаївську область. Там вони зустрілися з батьком, і там я народилася. Хоч 10-річку закінчила в Чутовому, а тому вважаю себе чутівкою. — розповідає Світлана Філіпс, з якою спілкуємося завдяки сучасним засобам зв'язку. — Там і зараз проживають мої батьки. На жаль, самі, бо я в них єдина донька. Слава Богу, вони тримаються одне за одного». Інша частина її життя протікала в Полтаві. Закінчивши педагогічний інститут за спеціальністю «російська мова й література та англійська мова», пані Світлана працювала вчителем у 5-й школі, потім викладала у технікумі, а згодом перейшла до філіалу приватного київського вишу. У Полтаві народилася і її донька Євгенія. До Лондона українка поїхала на підвищення кваліфікації. Навчаючись у коледжі й маючи змогу підробляти за студентською візою 20 годин на тиждень, знайшла роботу в кафе і зрозуміла, що заробітки у Великобританії дуже відрізняються від українських. Будучи викладачем вищого навчального закладу, Світлана заробляла за місяць менше, аніж за тиждень у закладі громадського харчування, маючи неповну зайнятість. Відтак у неї різко змінилися плани. На той час вона була розлучена — потрібно було піднімати на ноги доньку, яка виявляла велику цікавість до навчання, поглиблено вивчала англійську та німецьку мови, додатково брала уроки з французької. Зараз Євгенія знає шість мов і працює перекладачем у солідній компанії в Нью-Йорку.

Усе почалося з маршу протесту проти дій Росії, яка посягнула на світовий порядок

— Жена не забуває про те, що українка. От захотіла, щоб її весілля було в українському стилі. Наречена була у вінку. Я вітала молодих із хлібом-сіллю на рушнику, вишитому моєю мамою (вона дуже гарно вишиває). Були й наші національні обряди: наречену викупували, а наприкінці знімали з неї вінки і надягали хустину. Мої подруги з України, з якими дружу ще зі школи, співають весільних пісень. Суджений Жені, хоч живе в Америці, за національністю македонець. Якоюсь вони перетинали кордон, то офіцер-прикордонник аж заплутався: Євгенія — українка з англійським паспортом, її чоловік — македонець з американським, — продовжує розповідь моя співрозмовниця. — Слава Богу, обоє мають вищу освіту, хорошу роботу. Але не забувають про тих, кому живеться гірше, ніж їм. Волонтерська організація «Голос України в Уельсі», яку я очолюю, третій рік поспіль напередодні Нового року висилає подарунки українським дітям, чий батьки загинули в зоні воєнних дій на Донбасі. І моя донька зі своїм чоловіком також дали кошти, на які я приготувала від них два подарунки. Разом з іншими відправимо їх на Херсонщину.

Окрім українських друзів, близьких за духом людей Світлана Філіпс знайшла і в Уельсі, куди 13 років тому переїхала з Лондона. Нині всі вони — члени організації «Голос України в Уельсі». Із більшістю з них Світлана познайомилася під час демонстрації в 2014 році, одного з вересневих днів, коли на саміт НАТО в мальовничому куточку Уельсу — місті Ньюпорті — поміж інших розглядали й тему російської агресії в Україні. Україна тоді переживала Іловайську трагедію, рахувала вбитих. Тож українці з усіх куточків Великобританії з'їхалися до Ньюпорта, аби взяти участь у марші протесту проти дій Російської Федерації, яка так зухвало посягнула на світовий порядок.

— Великобританія — країна верховенства права. Аби взяти участь у демонстрації, потрібно узгодити це з поліцією. І коли ми зв'язалися з нею, нам повідомили, що одна група вже зверталася з цього приводу. Ми попросили контакти цих людей. Виявилось, це українки, котрі проживають в Уельсі давно — дехто 25 років: Оксана Хриновська, Богдана Ваглай та інші. Так ми познайомилися. І, знаєте, в мене було таке відчуття, ніби знаю цих людей усе моє життя, — ділиться Світлана Філіпс. — До нас приєднались й українці з «Лондон-Майдану» — організації, створеної на підтримку Євромайдану в Києві. Ми йшли через усе місто з українськими прапорами, в національному одязі. І тоді з'явилася якась така віра в те, що ти не сам і що разом ми можемо й тут щось зробити для своєї країни, яка потрапила в біду. Згодом до нас долучилися українці другого й третього покоління — діти та онуки тих, хто емігрував до Великої Британії під час або після Другої світової війни, яких вже вважають аборигенами. Серед них

була і Сідні Літнянська, котра нині веде в нас бухгалтерію.

Отак усе починалося. Спочатку вони допомагали лише армії — купували все, від військової форми, взуття, білизни, шкарпеток до бронезилетів. Усе це передавали, користуючись особистими контактами — Світлана знала багатьох людей в Україні, які з початком воєнних дій на Донбасі стали волонтерами. І так само собою постало питання про те, щоб отримати статус волонтерської організації.

— Розумієте, Великобританія, на відміну від України, — це країна законів, і якщо ти їх дотримуєшся, то маєш багато чого, — іще раз наголошує пані Світлана. — Нам дуже посприяти Сідні Літнянська, мій та Богданові чоловіки — з їхньою поміччю наприкінці першого року російсько-української війни, навесні 2015 року, ми зареєстрували свою волонтерську організацію «Голос України в Уельсі». Отже, вона діє три роки. Спершу виникла ідея популяризувати у Великій Британії українську культуру, наші національні традиції — і в такий спосіб заробляти гроші. Найпершим організованим нами дійством став вечір на 70 осіб, під час якого ми розповіли про жахливі проблеми в Україні — анексію Криму й війну на Донбасі, підготували концерт, а також, провівши чимало часу на моїй кухні, пригостили присутніх борщем, дерунами, варениками тощо, аби познайомити з українськими стравами. А квитки за вхід продавали по 10 фунтів. Окрім того, організували аукціон деяких речей, які дали люди, розіграли призи. Таким чином за вечір зібрали 1 тис. 470 фунтів — це десь понад 2 тис. доларів. Усі ці кошти одразу ж спрямували на допомогу українській армії: закупили для солдатів 10 комплектів взуття, теплої одягу воєнного стилю, а також чотири утеплені палатки.

«Наше основне правило — передати допомогу з рук у руки»

Пані Світлана наголошує: гроші їм не падають із неба, вони їх заробляють. Скажімо, пошили свого роду емблему: до жовтого нарцису — символу Уельсу — додали жовто-блакитну стрічку. І на День Уельсу продавали її (як символ єднання українців із валлійцями) за фунт. Першого року, коли Світлана Філіпс придумала цю емблему, вдалося вторгувати 470 фунтів, бо деякі люди давали і 5, і 10 фунтів. Головне, вважає українська патріотка, — бажання, а в який спосіб допомогти — завжди можна знайти можливість.

За словами Світлани, на той час у британських мас-медіа було так багато інформації про воєнні дії в Україні, що люди нерідко й самі пропонували допомогу: як кошти, так і одяг. Українки все це приймали — у результаті гараж на два автомобілі однієї з членів волонтерської організації «Голос України в Уельсі» Світлани Лілей був під саму стелю завалений речами.

— Ми сортували одяг по 8-10 годин, відбирали найкраще, найтепліше, — пригадує

Світлана Філіпс: «Хочу, щоб мої майбутні онуки і правнуки з гордістю згадували про мене й тих українців за кордоном, котрі лишилися з Україною в серці й так яскраво «світять» для інших».

Світлана Філіпс, — і, як завжди, відсилали за особистими контактами. Це наше основне правило — передати допомогу з рук у руки. Ядро нашого об'єднання складають шість найактивніших жінок — вони вихідці з різних куточків України: найстарша Тетяна Томас, якій за 70, — із Запоріжжя, Оксана Шаповалова — з Херсона, Богдана Ваглай — із Ужгорода, Оксана Хриновська — з Тернополя, Світлана Лілей, Сідні Літнянська — з Івано-Франківська, я з Полтавщини. Ми пишаємося тим, що спілкуємося, «заряджаємо» одне одного й маємо широку підтримку в суспільстві. Є в нас українці і з Києва, Черкас... Стараємося так розподіляти допомогу, щоб охопити всі регіони України. Бо всі вони зазнали страшних втрат: хлопці покладали голови на Донбасі, їхні діти осиротіли. Позаминулого року 76 подарунків до Дня святого Миколая було відправлено для полтавських і кременчуцьких дітей, чий батьки загинули на сході України, на адресу волонтерки з Полтави Ірини Каптур, з якою я познайомилася й дуже пишаюся тим, що її знаю. Ірина організувала для дітей у Полтаві та Кременчуці свято, ми записали відеоролик із привітанням від нашої групи з далекого Уельсу. І, знаєте, там були присутні мами за віком такі, як моя донька, котрій 28 років, а вони вже стали вдовами. І це в XXI столітті. Про це не можна говорити без сліз... До речі, окрім Ірини Каптур, підтримую стосунки з Надією Легкобит із Чутового, котра у своєму кафе в перші роки війни організувала безкоштовне харчування учасників антитерористичної операції.

Оскільки ситуація в українській армії дещо змінилася на краще, то нині своє завдання члени волонтерського об'єднання «Голос України в Уельсі» якраз і вбачають у тому, щоб допомагати українським дітям, а також біженцям — усім тим, хто постраждав у результаті воєнних дій.

— Як формуються подарунки для українських дітей? Ми закликали всіх долучитися до цієї доброї справи, і місцеві жителі відгукнулися. Орієнтували їх, щоб ціна таких подарунків становила приблизно 10-15 фунтів. Але нинішнього року британці витрачали на них 50 фунтів і більше (до 80 доларів) — купували якусь теплу одягину, іграшки, канцтовари, солодоці — усе те, що кожен подарував би своїй дитині. Іноді серед речей знаходила листівки, підписані українською мовою. Звичайно, для нас дуже важлива інформація про те, що подарунок був доставлений. Тому волонтери з України висилають нам про це фотозвіти, та й самі мами, бажусі пишуть на нашу сторінку в «Фейсбуці» Voice of Ukraine Wales, дякують. Звісно, усе це робимо не задля подяки, але нам важливо знати, що подарунок знайшов адресата. Та й потім ті ж фотознімки бачать в Уельсі люди, котрі готували подарунки, і тоді вони готові жертвувати ще і ще. Британці все приносять і приносять до мого дому нові подарунки — тож коробки стоять у нас в усіх кімнатах. Та навіть коли наша оселя перетворюється на склад речей, Паул з усім цим мириться. Завжди всім говорять: «А що робити? Можна забрати українку з України, але Україну з її серця — ніколи». ■

■ ДОПОМОГА

«Українці мають знати, що в далекому Уельсі думають про їхні проблеми»

Позаминулого року українці з Уельсу так добре все спланували, що полтавські дітлахи отримали подарунки до Дня святого Миколая. Торік 54 подарунки до цього свята спрямували до Дніпродара через запорізькі контакти — там є дитбудинки, куди прибуло багато дітей із районів, які перебувають під вогнем. Іще 54 подарунки вислали до Херсона — дітям, чий батьки загинули в зоні воєнних дій.

— На жаль, до Полтави передали тільки 11 подарунків — вони також були призначені дітям, чий батьки загинули у бойових діях у 2017-му. Кажу «на жаль», бо хотілося б усіх обіграти. Але, чесно кажучи, не в змозі. Якщо відверто, дуже стомилися, — зізнається наша землячка. — Скаржуся Паулу: мені потрібна бодай коротка пауза. А тут дзвінок у двері. На порозі стоїть хтось із сусідів чи взагалі місцевих, принесли відразу сім згортків. Розглядаючи подарунки, зібрані з такою любов'ю, думаєш: ну, як можна припинити цю діяльність? Та куди ми дінемося? Робитимемо це й далі. Бо так нам підказує серце. Бо прекрасно розуміємо: українці мають знати, що в такий складний час вони не самі, що десь у далекому Уельсі думають про їхні проблеми.

Про сильну українську громаду у Свонсі, де й проживає Світлана Філіпс зі своїм чоловіком, як вона стверджує, уже знають у Національній асамблеї Уельсу, Посольстві України в Лондоні, на місцевому телебаченні.

— Хочу, аби в Уельсі знали, що є така незалежна держава Україна, що це не Малоросія, не шматок Росії. От невдовзі читатимемо кілька лекцій про Голодомор в Україні. До речі, першою людиною, яка забрала в дзвони з цього приводу, був валлійський журналіст Гарет Джонс, котрий поїхав у ті часи до Радянського Союзу й став свідком справжнього жаху. Він написав кілька листів до парламенту Великобританії про те, що в Україні винищуються сім'ї й навіть цілі села. Коли про це розповідаєш, волосся стає дибки. І я тепер починаю зіставляти це з тим, як моя прабабуся Оріса (її не стало, коли мені виповнилося 18 років) розказувала, що в Чутовому люди мерли від голоду просто на вулицях.

Світлана Філіпс приїжджає в Україну двічі на рік на пару тижнів. Старається за цей час і батькам хоч трохи підсобити, і у зв'язку з волонтерською діяльністю зустрітися з людьми, з якими співпрацює на відстані. Говорить: ті люди зігрівають її своєю енергетикою.

— А що вам дошкуляє на Батьківщині? — запитує.

— Іноді мене просто вбиває байдужість, оте «моя хата скраю», — зітхає пані Світлана. — Мій чоловік багато разів бував в Україні, добре знає нашу гостинність, коли на стіл виставляють усе, що мають, кладуть спати на найкращій постелі. То він також дивується: як так можна — українці настільки щедри й водночас настільки легко відгороджуються від спільної біди? Ми зробили в Уельсі багато презентацій з історії України. Щоб підкорегувати англійську мову, завжди прошу допомоги в Паула. Тож він — хоче того чи ні — знає про Україну вже, мабуть, більше, аніж дехто з українців. І не може зрозуміти, як українці дійшли до того, що зараз мають. А відповідь, мабуть, лежить на поверхні. Першого року війни ми вислали бронезилети, які коштували 200—250 доларів, усім, хто тільки «свиснув». А згодом до нас почали доходити чутки, що ті бронезилети продають. І не тільки їх — торгували всім, що ми передавали як гуманітарну допомогу. Я говорю не про шкарпетки й білизну, а про те, що зберігає здоров'я й життя: бронезилети, каски, взуття, в якому ноги не мерзнуть і не промокають. То як усе це зліпити докупи? З іншого боку, ми в Уельсі навряд чи могли б робити те, що робимо, якби в Україні не було таких людей, як Ірина Каптур, Надія Легкобит.

Того дня, коли ми спілкувалися, Світлана Філіпс іще мусила владнати деякі справи. До кінця тижня подарунки і для військових, і для дітей мали бути готовими, а деякі посилки іще були не запаковані.

— Завжди ставлю собі запитання: що б зараз робила, якби лишилася в Україні? Дуже хочеться вірити, що якби мала сили, то була б поряд із такими людьми, як Ірина Каптур, Надія Легкобит, які не живуть, а горять. А те, чим займаюся в Уельсі, роблю для своїх майбутніх онуків і правнуків. Можливо, вони ніколи й не повернуться в Україну. Але хочу, щоб вони з гордістю згадували про мене й тих українців за кордоном, котрі лишилися з Україною в серці й так яскраво «світять» для інших.

НАМИРИ І РЕАЛІЇ

Зупинити тероризм Кремля

На зміну Нормандському формату, який вичерпав себе, має прийти Будапештський

Василь БОГДАН, експерт з питань безпеки, генерал-лейтенант, публіцист

Трагічний досвід глобальних, регіональних та національних конфліктів лише ХХ ст. переконливо доводить, що людство мало можливість їх уникнути. За умови тверезої оцінки та попередження на ранній стадії очевидних і прихованих загроз його існуванню. Не є винятком у цьому сенсі й новітня Україна. Історична помилка перших очільників держави, пов'язана з відмовою від ядерного статусу країни під псевдогарантії безпеки Будапештського меморандуму, призвела до збройної агресії Кремля, анексії та окупації частини української території, а також численних жертв серед військових і мирного населення. З цього приводу справедливої критики заслуговують спеціальні і правоохоронні органи та українська дипломатія. З різних причин, в тому числі й об'єктивного характеру, розвідка, контррозвідка і зовнішньо-політичне відомство не завжди надавали вищому керівництву держави упереджувальну і достовірну інформацію відносно стратегічних загроз суверенітету та територіальній цілісності країни. Вирішальну роль у поразках українців в останнє десятиліття зіграв колаборантський режим Януковича, що під диктовку реваншистської націонал-шовіністичної ідеології «руського міра» фактично перетворив Україну на малоросійський федеральний округ РФ.

СБУ нарешті почала виконувати ключові функції

Проте здорові сили нації за підтримки міжнародних партнерів забезпечили належну відсіч путінській імперській стратегії ланцюгової агресії. Цьому сприяли ініційовані Революцією гідності реформи в різних секторах життєдіяльності країни, особливо в оборонному і безпековому її сегментах. Зміну формату АТО на ООС на східному фронті почали гостро відчувати окупаційні російсько-терористичні війська. Потужні адекватні дії на випередження українських військових спричинили помітні втрати у живій силі та техніці ворога, посяли в середовищі терористів паніку й дезертирство. Через це агресор намагається перенести розвідувально-диверсійну і терористичну діяльність у глибокий тил України, особливо в її серце — Київ. Мета зрозуміла — дестабілізація обстановки та залякування населення з метою демонстрації українській, російській та світовій спільноті начебто нездатності вітчизняних владних інституцій ефективно і безпечно управляти країною. А тому Україна потребує зовнішнього управління у вигляді протекторату путінського режиму. Аналогічну неоліберальну позицію під надуманими приводами займає фактичний сателіт Кремля — орбанівська Угорщина.

В умовах жорсткого пресингу Москви обнадійливо виглядає діяльність національних спецслужб із протидії розвідувально-підіривній діяльності спецслужб РФ. Лише за 2017-2018 роки припинено злочинну діяльність значної частини мереж агентури та інформаторів ФСБ, військової розвідки РФ та терористичних «ЛНР» і «ДНР». Тішити, що відроджена і відновлена СБУ нарешті почала виконувати ключові функції — попередження і припинення шпигунської, диверсійної і терористичної діяльності ворога. Переконливим прикладом є резонансна спецоперація СБУ з попередження масштабної за кількістю можливих жертв і географії терористичної акції РФ. Йдеться не лише про збереження життя журналіста, публіциста і письменника Аркадія Бабченка. На кін було поставлено оборону і безпекову дієздатність держави, репутацію й

авторитет України щодо її відповідності стандартам і цінностям для подальшої інтеграції у євроатлантичний простір. Тому ефективна і професійна робота контррозвідників, чітка координація їхніх дій із прокуратурою і національною поліцією та безумовне дотримання лінії поведінки харизматичним Бабченком унеможливили завчасний витік інформації до ворога й забезпечили успіх операції.

Розмови про існування якогось морально-етичних чи правових аспектів — від лукавого. Вони ініційовані істерикою Кремля і керованою ним «п'ятою колоною». Проте прикро усвідомлювати, що частинка вітчизняних медіа, політикуму і громадськості примітивно повелися на російську інформаційну атаку з дискредитації України. Не розуміючи, що Кремль зазнав нищівної поразки і намагається взяти хоча б який реванш. Закиди різного штибу кремлеботів про те, що влада навмисне інсценувала фейковий теракт із метою збільшення рейтингів та електоральних симпатій напередодні президентських і парламентських виборів, недоречно. По-перше, з огляду на принциповість і незалежну позицію, Аркадій Бабченко не дозволив би так нахабно себе використовувати, усвідомлюючи, які наслідки матиме це для його родини та власної професійної діяльності. По-друге, у сучасному просунутому світі глобальних комунікацій тривалий час зберігати будь-яку таємницю апріорі неможливо. Це прекрасно розуміють у високих кабінетах на Банковій, Різницькій та Володимирській. Ставити хрест на своїй політичній, державній чи службовій кар'єрі там однозначно не збираються. А та обставина, що попередження терористичного акту об'єктивно працює на авторитет відповідних державних інституцій, — явище закономірне і в міжнародній практиці відіграє також подібну роль.

Кримінальна відповідальність за невизнання Росії агресором

Потрібно мати на увазі, що в контексті операції СБУ офіційно і Євросоюзу, і Вільям Дім, і значна частина не пропалачених Кремлем міжнародних дослідницьких центрів та громадських діячів визнали право

Самими лише вмовляннями Москву не зупинити. Потрібні рішучі дії.

України на самозахист і оборону та з розумінням сприйняли дії української спецслужби. Переконливими напевне були докази та аргументи Генпрокуратури, СБУ для послів «Великої сімки» та провідних журналістів зі «спіску 47» на організованих для них зустрічах. Звичайно, останнє слово — за рішенням суду, яке і повинне розставити всі крапки над «і». Проте вже тепер є підстави подякувати українським контррозвідникам і правоохоронцям, які досить своєчасно і дошкульно дали відкоша зарозумілим, зухвалим і цинічним кремлівським посіпакам.

Для українців із чіткою громадянською і державницькою позицією такі операції лише посилюють довіру до СБУ та правоохоронних органів. У свою чергу, серед скептиків «хорлів-малоросів», яким властиве таке ганебне суспільне явище, як консумерізм (споживацьке ставлення до життя), державі варто суттєво посилити патріотично-пропагандистську

працевадці при зарахуванні на роботу надаватимуть перевагу такій категорії осіб. Зазначене суттєво мінімізувало б ті труднощі і бюрократичну тяганину, з якими постійно має справу ветеранське середовище. Більш цілеспрямованою і комплексною має бути у зарубіжжі робота МЗС із просування та відстоювання українських інтересів. Україні як зацікавленому суб'єкту вже настав час на глобальному рівні ініціювати питання про розрядку міжнародної напруги із зупинення маховика чергової гонки озброєнь.

Хто ви, панове єврокапітулянти?

Тим часом напрошується закономірне запитання: чому путінський режим продовжує поводитися так зухвало, брутально попираючи норми міжнародного права та гуманістичні цінності? Черговим свідченням такої поведінки є нещодавня заява Путіна, що фактично спонукають Україну до безумовної капітуляції на умовах

Уся енергія міжнародних інституцій спрямована на декларативні заклики до Путіна схаменутися. Такий підхід, безумовно, не працює і лише заохочує агресора.

роботу та вживати правові заходи з попередження використання ворогом в умовах війни такої категорії мешканців на шкоду національним інтересам України. Вагомим стримуючим кроком законодавця у цьому напрямку було б введення кримінальної відповідальності за невизнання Росії агресором.

Водночас компліментарні оцінки зусиль Збройних сил України, СБУ, Генпрокуратури і Національної поліції не означають, що у роботі цих відомств відсутні проблеми кадрового, управлінського оперативно-технічного та військово-технічного характеру. Не завершено процес їх реформування, ще не належним чином державою мотивується оперативно-службова діяльність особового складу, що сприяє корупції і проявам тяжких злочинів у лавах спецслужб, воїнів і правоохоронців. Для достойної реабілітації та інтеграції в цивільне життя ветеранів АТО та ООС уряд повинен затвердити державну програму «добрих дій», згідно з якою

Кремля. В унісон узурпатору одіозний опоблоковець Бойко пропонує розпочати прями переговори з РФ та терористичними «ЛНР» та «ДНР». Вочевидь, головною причиною безкарності Москви є непослідовність і зволікання Заходу із застосуванням до Кремля стратегії примушування до миру. Вбивство опозиційних російських політиків (Литвиненка, Немцова, Вороненкова), теракт щодо малайзійського «Боїнга», хімічна атака на Скрипалів у Великобританії, збройна інтервенція проти України та жахливі вбивства російськими військовими мирного населення у Сирії так і не отримали належної міжнародно-правової оцінки та застосування до РФ жорстких фінансово-економічних і безпекових санкцій. Вся енергія міжнародних інституцій (ООН, ЄС, НАТО, ОБСЄ) використовується на декларативні заклики до Путіна схаменутися. Такий підхід, безумовно, не працює і лише заохочує агресора до подальшої експансії. Ре-

жим Путіна продовжують легалізувати і утримувати на плаву і нещодавні візити канцлера ФРН Ангели Меркель та президента Франції Еммануеля Макрона в Росію, результати яких засвідчують наявність конфлікту інтересів між міжнародними зобов'язаннями і національними інтересами у німецького і французького очільників. У такому разі стає зрозумілим схвалення і визнання ФРН будівництва антиєвропейського й антиукраїнського газопроводу «Північний потік-2» бізнесово-економічним, а не відвертим політичним проектом. Наміри французьких компаній заключити багатомільярдні контракти з Росією. Чомусь ці країни традиційно, як відомі анімаційні герої Чіп і Дейл, поспішають на допомогу Кремлю, як це було і в 1980 році, коли ФРН і Франція перехопили санкційні контракти США, від яких Вашингтон відмовився на знак протесту проти введення радянських військ в Афганістан. Президенту Макрону варто брати приклад зі свого попередника Франсуа Олланда, який після анексії Росією українського Криму негайно скасував угоду із продажу РФ двох «містралів»-вертольотноосців.

Більше того, поряд із європейськими євроскептиками в ЄС виникло нове явище — єврокапітулянти. Лише так можливо кваліфікувати суперечливу заяву голови Єврокомісії і відомого пошановувача протокольних смачних чоловічих поцілунків Жана Клода Юнкера про те, що «потрібно перестати цькувати Росію і відновити з нею стосунки». У свою чергу, напередодні візиту Путіна в Австрію віце-канцлер цієї країни і лідер прокремлівської партії «Свобода» Хайнц Штрахе закликав зняти санкції з Росії. Такого ж є позиції і нового популістського уряду Італії та окремих політичних сил інших країн Євросоюзу.

Враховуючи тріщину в трансатлантичному партнерстві і відкат від європейських принципів окремих країн ЄС і НАТО, неважко змоделювати, як такими обставинами (до їх створення Путін має безпосередній стосунок) скористається Кремль у власних інтересах. Усе це дає підстави вважати, що Нормандський формат, як інструмент реалізації мінських домовленостей, вичерпав себе і не має подальшої перспективи. Подібно віддаляє на невизначений термін і введення миротворчої місії ООН на тимчасово окупованій території Донбасу та звільнення окупованого Криму. Очевидно, краще потрібно повернутися до першоджерел — задіяння у повній мірі Будапештського формату, де представлено всіх постійних членів РБ ООН. Звичайно, за умови, що на Росію одночасно чинитимуть потужний санкційний і політико-дипломатичний тиск. Інакше від експансії і тероризму Кремля постраждає не лише Україна, а й західний світ. Адже путінські озброєні орди «вже скрегочуть зубами» на східних кордонах країн ЄС і НАТО. Тому є досить очікуваним, що за дріб'язкові чвари та бездіяльність західної політичної еліти розплачуватимуться пересічні європейці та американці під прицілом «зелених чоловічків».

Уроки причин і наслідків Другої світової війни повинні бути враховані. Інакше глобальна катастрофа неминуча. ■

Іван КОКОШКО
Миколаїв

Шановна редакціє! У 2013 р. я одержав поштою книжку «50 знаменитих загадок истории Украины» видавництва «Фоліо», Харків. Зачепила стаття «А было ли письмо запорожцев султану?» Андрія Кокотюхи. Не буду описувати її зміст, бо це займе багато місця, але вже одна назва говорить сама за себе. Почав читати і на 218-й ст. зустрічаю (подаю мовою оригіналу): «Вечереет, вьется дым костров, нет конца и края широкой степи. В центре весьма ехидно улыбается писарь. Над ним склонился, попыхивая люлькой, атаман всего запорожского воинства Иван Сирко. Только что произнес какое-то крепкое слово...»

А в центрі відомої всім картини «ехидно улыбается» ні хто інший як Дмитро Іванович Яворницький із полотна Іллі Юхимовича Рєпіна «Запорожці...». Ця фраза мене образила й обурила до глибини душі.

У 70-х роках минулого століття редактор Вознесенської районної газети подарував мені книжку Івана Шаповала «В пошуках скарбів», видавництво «Дніпро», 1965 р. У ній автор скрупульозно описав важкий життєвий, творчий, науковий шлях Дмитра Івановича Яворницького: «Немає сумніву, що багатогранну наукову діяльність Д. І. Яворницького ще довго будуть вивчати фахівці окремих галузей науки. Видатний історик обрав нелегкий, але благородний шлях служіння своєму народові». Звісно, Іван Максимович Шаповал приділив багато уваги й картині «Запорожці». На 188-й ст. читаємо: «Картину ще не було закінчено, як до Яворницького прийшов Рєпін. Це було перед Різдом. Вдарили великі морози. «А я до вас!» — «Що сталося?» — «Йдімо до мене! Я хочу посадити вас на картині за писаря». — «Ілле Юхимовичу, я не люблю виставляти себе напоказ». — «Ні, ні! Я від вас не відстану! Кому ж бути писарем, як не вам?». Яворницький довго відпирався, але врешті погодився, і вони поїхали до Рєпіна. Май-

ОСНОВИ

Запорожців і царі цінували

Як Лев Толстой українську мову вивчив

Дмитро Яворницький — запорозький писар на картині Іллі Рєпіна.

стерня на той час була на четвертому поверсі, під скляною покрівлею. Коли прийшли, Ілля Юхимович поцікавився, чого Яворницький такий похмурий, а той відповів, що промерз у дорозі. Тоді художник вийшов до сусідньої кімнати і виніс звідти журнал зі смішними карикатурами й поклав перед Яворницьким. Той глянув на якусь із них і посміхнувся. «Стривай, стривай! Ось цей вираз мені потрібний!» — вигукнув Рєпін. Не минуло й години, як на картині за столом в образі писаря сидів Яворницький.

Писар — одна з центральних постатей картини. Його лукава посмішка пробігає по всьому обличчю, утворюючи ледь помітні зморшки біля очей. З усього видно, що це особа хитра і, як кажуть, не в тім'я бита. Писар добре чує всі ті дотепні, уїдливі й дошкульні слова, які йому диктують, але не квапить-

ся їх писати. А Кокотюха принизливо пише «ехидная улыбка».

Не можу втриматись, щоб не повідомити читачам, патріотам-українцям про першу зустріч Дмитра Івановича Яворницького з Лєвом Миколайовичем Толстим (ст. 199 у Шаповала). «Це було в грудні 1899 р., незадовго до Різдва, коли в університетах та школах Москви скінчилося навчання і велика сила молоді їхала зі столиці в різні кінці Росії. Я їхав теж із Москви на південь, скінчивши читання в університеті. Лєв я всунувся у вагон другого класу — дивлюся, крізь двері вагона теж уступає якийсь старий чоловік із невеличким парусиновим чемаданчиком... Я глянув на того старого — й очам не вірю: Лев Миколайович Толстой. Він чи не він? Широконосий, бородатий, з ясними сірими очима, в сукняній ніжчє колін сірячині. «Я маю честь ба-

чити Льва Миколайовича Толстого?» — «Він і є, а ви хто такий?» — «Ми маємо спільного друга — художника Рєпіна». Лев Миколайович раптом обернувся до мене лицем, підвів угору свої густі, дуже закордубачені брови. «Так ви будете професор Яворницький, з якого Рєпін малював писаря на картині «Запорожці пишуть листа турецькому султану?»» — «Лев Миколайович, — почав я, — дозвольте поспитати вас про одну дуже болючу для нас, українців, справу». — «Будь ласка». — «Чому ви, росіяни, забороняєте нашим дітям читатися нашою мовою?» — «А хто вам забороняє вчити ваших дітей вашою мовою? Забороняє вам не російський народ, а державний російський уряд на чолі з Победоносцевим. А кожний державний уряд є зло. Щодо мене, то я дуже люблю вашу народну українську мову, гучну, цвітисту й таку м'яку. У вашій мові стільки ніжних, сердечних, поетичних слів: ясочко, зіронько, квітенько, серденько...» Тут Лев Миколайович почав читати напам'ять поему Шевченка «Наймичка» і читав гарно, з доброю вимовою і з правильними наголосами в словах, як би читав і природний українець.

Я був дуже здивований, тому й спитав Льва Миколайовича, де й від кого він навчився по-українському? На це він мені відповів, що українська мова оскільки легка, оскільки близька з одного боку до російської, а з другого — до польської, що, знаючи російську та польську мови, можна легко навчитися читати по-українському, особливо живучи в такому місті, як Москва, де багато професорів-українців, як славний Ф. Корж, як М. Стороженко та інші».

Слава «Запорожців» облетіла всю Росію і перейшла кордони. На виставках у Чикаго, Будапешті, Мюнхені, Стокгольмі картина мала великий успіх. 28 жовтня 1892 р. Рєпін писав Яворницькому: «Дорогий Дмитре Івановичу! «Запорожців» моїх три дні тому купив цар Ура!». Цар Олександр III купив картину за 35 тис. карбованців — нечувана ціна! ■

ПОЛІТПАРНАС

Україно моя!

Олександр ТУРЧИНСЬКИЙ

*Не хились, не журиш,
як у лузі червона калина,
адже нас не журба —
боротьба до звитязи веде.*

*І про спокій не мрій,
а натомість невтомно,
невпинно йди, Вкраїно, вперед!
Шлях здолає лиш той,
хто іде.*

*Шлях здолає лиш той,
Хто в майбутнє іде
щохвилини,*

*Хто душею збагнув,
що нема без надії життя.
Вірю в силу твою,
вірю в мудрість твою,
Україно,*

*і ніяка Москва
не указ мені і не суддя.
Україно моя!
З часом зміниться все,
та незмінно*

*будеш схожою ти
на яскраву зорю світову.
Через серце моє
пролягає до тебе*

стежина.

*Сум чи радість у нім —
Я для тебе на світі живу.*

СПРАВИ ДУХОВНІ

Вінець Божого творіння —
Людина Любляча,

або Хто стане на сторожі християнських цінностей?

Олександр ЯВТУХІВСЬКИЙ
Деражня, Хмельницька область

У квітні цього року поспілкувався з отцем Петром Байдою, повідомив йому, що був учасником будівництва православного храму в Деражні, знайомий з іншими церквами і знаю, що у православній церкві мало чоловіків. По собі знаю, наскільки корисно чоловікам і юнакам відвідувати християнські храми, щоб уберегтися від чарки і цигарки, а також від багатьох спокус і гріхів. Отець Петро попросив, аби я по-своєму все це описав.

На сьогодні я на 93-му році життя. Багато забулося. Почну з того, як у серпні 1945-го повернувся з німецької каторги в село Явтухи. На руках у мене були невігоїні мокрі тріщини після того, як я очищував німецькі бліндажі від групів фашистів. Сільський фельдшер Комітський Василь (Базиль) вилікував мене, як вилікував і мого батька від важких наслідків контузії, яку він отримав під час боїв за Сандомир. Узагалі, мені щастило в житті на хороших людей.

До війни закінчив я семирічку в Явтухах. Запамяталася ранкова зарядка, яку проводив Тимко Данилович, — кожного ранку, ефективно і результативно. А ще запам'ятав підручник зоології, автор Цузмер, у якому були малюнки і пояснення «кровоносна система», «дихальна система» тощо. Під впливом цієї книжки (шкільного підручника!) я

вже дивився на всю природну дійсність як на Систему Систем! Пишу про це, бо ця книжка стала для мене доленосною, світоглядною.

1 вересня 1945 р. разом з іншими пішов у Женишківську середню школу, в сусіднє село. Взимку довелося піти на квартиру до бездітної сім'ї Андрійчуків, які раділи присутності дитини в хаті і все просили мене почитати вголос. Так я прочитав наступну доленосну для мене і не досліджену та не обожнену науковцями книжку — Біблію. З неї я зробив висновок, що вчені помилково називають людину розумною. Допитливій людині щоденна практика і спостереження підкажуть, що людина людину гнобить і визискує, коли ненавидить. Уже тоді, школярем, я зрозумів, що людина є розумною, допоки є люблячою і пов'язаною з Богом, а, звільнившись від енергетичного зв'язку з Богом, людина втрачає розум — стає БожеВільною: ненавидячою свого ближнього, сварливою, ворогуючою, войовничою, непридатною для мирного розвитку людського суспільства.

У Женишківцях директор школи, історик Молотківський, підштовхнув мене задуматися над діалектикою. (Скажімо, я знав, що Плеханов не радив Леніну хапатися за зброю). Поряд, у селі Явтухи, жив недоступний для спілкування орденосець, учасник громадянської війни, який воював під проводом Котовського, колгоспний лісник. Якось

він несподівано спитав мене, куди думаю поступати після школи. Я відповів, що на історичний. «Не лізь туди! Вступай на лісгосподарський — людиною станеш», — порадив.

Але сталося так, що доля привела мене у Кременецький педінститут, на природничо-географічний факультет. Там мені пощастило перечитати мало не всю королівську бібліотеку. У 1948 році заради допитливості вирішив прочитати всі томи праць Карла Маркса. Прочитання закінчилося аж у 1979 році. Висновок: Карл Маркс не християнин, а послідовники марксизму — посланці антихриста, сатаністи. Ленін — вождь терористів і вандалів.

Привертаю увагу науковців: визнайте (або ж заперечте) марксизм прообразом фашизму. Визнайте (або заперечте), що комунізм є господарчим економічним устроєм чи громадською організацією для унеможливлення безробіття. Визнайте (або заперечте), що тільки Людина Любляча, релігійна, енергетично пов'язана з Богом, є розумною (миролюбивою, жертвовною, добродійною), здатною і приреченою постійно заперечувати історичну діяльність Людини Ненавидячої (зверхньої, егоїстичної, ворогуючої, заздрісної, войовничої, зажерливої). Атеїсти, засоромтесь своїх нерозумних, шкідливих звичок!

Українському суспільству потрібний капіталізм меценатів, добродійників. Без капіталів неможливо задовольнити найкращі, або хоча б найнеобхідніші, потреби людини-громадянина. Суспільству потрібна соціалістична партія захисту людини і природи від нечесного капіталу. Українській національній державі потрібна інтелектуальна інформаційна структура, яка приречена знати все про всіх і про кожного з метою виховувати Людей Люблячих, релігійних.

Ми, християни, здатні і приречені створити Співдружність Національних Держав християнської цивілізації. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Сильні слабкі плечі

Героїні стрічки «Невидимий батальйон» — про те, чому часто після війни вижити складніше, ніж померти на фронті

Нещодавно у Києві, у кінотеатрі «Жовтень», презентували «Невидимий батальйон» — перший український документальний фільм про жінок на війні, знятий жінками. Працювали над фільмом три режисерки: Аліна Горлова, Світлана Ліщинська та Ірина Цілик. Героїні — жінки-воїни: Оксана Якубова, Андріана Сусак, Олена Білозерська, Юлія Матвієнко, Дарина Зубенко, Юлія Паєвська. Вони знайшли в собі сміливість розповісти власні історії. Адже іноді найважче — це почати говорити...

Про 100-річчя служби жінок у лавах морської піхоти США

Можна вважати, що проект почав жити у 2015 році. Тоді провели соціологічне дослідження, яке вперше в Україні було про жінок, які воюють. А згодом з'явився документальний фільм, який уже показали у різних кутках світу: Шанхаї, Мілані, Нью-Йорку, Вашингтоні, Торонто, Оттаві, Празі та багатьох інших містах. Міжнародне турне триває й донині. Покази також йдуть і в Україні.

На київському показі стрічки перед глядачами виступили гості зі США: представники посольства — Саша Шмідт, курсантка навчального корпусу офіцерів запасу, та Квінсі Мартін, логіст у морській піхоті, майор, котра була в Афганістані, служила на борту корабля в Азії, забезпечувала набір до армії, а зараз працює офіцером із закордонних справ.

«США із самого початку брали участь у цьому проекті, створенні документального фільму, — сказала пані Мартін. — Фонд USAID фінансував картину «Невидимий батальйон». Американський уряд дотримується точки зору, що однаково і жінки, і чоловіки мають бути частиною збройних сил країни.

За океаном цього року відзначають 100-річчя з моменту служби жінок у лавах морської піхоти США. Ми пройшли дуже довгий, важкий шлях і подолали його саме завдяки жінкам, які хотіли та мали силу волі служити у збройних силах. Нещодавно уряд США скасував заборону брати участь жінкам у бойових діях, і тепер, за законом, усі військові посади відкриті для жінок».

Авторка ідеї та один із продюсерів фільму Марія Берлінська сказала, що їй дуже приємно, що їхнє дітище «гуляє» світом. Фільм уразив американську та канадську аудиторію, зокрема, тамтешні українські громади. Усі, хто зі знімальної групи був у турі, відчували, що фільм є дуже сильною інформаційною зброєю — можливістю протидіяти правдою російській пропаганді.

«Після цього фільму наших дівчат зустрічали триумфально! — із хвилюванням додає Марія. — Усім героїням фільму парламент Канади стоячи аплодував. Аплодували в ООН, громадах, посольствах, міністерствах. Фільм спричинив справжній бум!

Ми зрозуміли також, що наших ветеранів за кордоном слухають, на відміну від наших політиків: адже одні приїждять по гроші, електоральну підтримку під вибори, а інші — захищати українські інтереси!

Під час зйомок ми балансували на межі й подекуди ризикували багато чим, і не лише ім'ям, репутацією чи грошима, навіть здоров'ям, інколи й життям.

Я не бачила на фронті, щоб наші дівчата плакали. Втім, коли вони йшли у формі вулицями США й незнайомі люди, підходячи, казали їм «Дякуємо за вашу службу!» — вони починали плакати...»

У людей важко витравити стереотипи

Героїні стрічки — різного віку, мають різні уподобання у мирному житті, але усіх їх об'єднали любов до Батьківщини й бажання стати на її захист.

Юлі Матвієнко (позивний «Білка») — 38 років, має двох доньок, у мирному житті була економістом. На війні була снайпером, але за військовим квитком її оформили другим номером на АГСі. Згодом стала санітаркою та санінструктором.

«Невидимий батальйон». Піски, 2015 рік.

Фото з сайту krumr.com.

Юлія Паєвська (позивний «Тайра») — врятувала життя не одному бійцю як медик. Має контузії. І хоч останнім часом перебувала на «другій лінії», війна, однак, щодня нагадувала їй про себе...

Дарині Зубенко (позивний «Дарт») 30 років, вона парамедик, але офіційно не оформлена. На фронті була з березня 2015 року по лютий 2016 року. У мирний час викладала політологію та соціологію, була артисткою вогняного шоу.

«Я належала до неформальної київської тусовки — субкультури людей, які ходили з гітарами в «косуках» та берцях. Тривалий час була вуличним музикантом. Але війна змінила мої пріоритети: після 2014-2015 років практично перестала цікавити будь-яка діяльність, не пов'язана з подіями, котрі стосуються війни», — каже дівчина.

І якщо до 2014 року Дарина, як вона висловилася, була «повітряною» і «творчим роздвоєнням», то зараз стала зовсім іншою. Більше почала любити життя.

Я не бачила на фронті, щоб наші дівчата плакали. Втім, коли вони йшли у формі вулицями США й незнайомі люди, підходячи, казали їм «Дякуємо за вашу службу!» — вони починали плакати...»

«У людей важко витравити стереотипи: на війні спершу дивилися на мене, як на дівчинку, яка буде робити манікюр, всього боятися, й за нею треба буде все робити, — говорить Дарина. — І треба було довести, що манікюр ти ніколи не робила, а автомат чистий не гірше за інших. І якщо хочеш мати якісь права — ти маєш за них боротися, вести себе з достоїнством, як людина, котра знає собі ціну! Там, перш за все, цінують професіоналізм. У тебе не повинно бути зашкалюючої реакції, коли будь-яка критика на адресу жінки сприймається як дискримінація. Якщо в армії жінка покаже себе професіоналом, то це дуже навіть сприятиме тому, що служба «слабкої статі» в українській армії стане нормою нашого суспільства!»

Також серед героїнь «Невидимого батальйону» Олена Білозерська — 38 років, снайперка добровольчого батальйону, офіційно не була оформлена. На фронті з квітня 2014 року. Воєю донині, вже отримала звання молодшого лейтенанта. Брала участь у боях за Карлівку, Авдіївку, Савур-Могилу, Піски, Опітне, Широкине. Заміжня. У мирному житті — поетка, журналістка. Гвинтівку купила за власні кошти, які збирала два роки. У фільмі Олена згадала про річницю першого бойового виходу. Її мама уточнила: «сьогодні День Конс-

титутції». А тато героїні дотепно резюмував: «Якщо в нас будуть бойові виходи, то буде й Конституція!» Незаперечно є ще одна його сентенція, яку він сказав Олені, випроводжаючи доньку після відпустки на передову: «Якщо не будеш знати, як діяти, — дій в інтересах держави!»

Воювала вагітною

Андріана Сусак (позивний «Малиш») — 29 років, піхотинець-штурмовик. Брала участь у бойових операціях — звільняла Металіст, Георгіївку, Трьохізбенку, Лутугіне, Хрящувате та інші населені пункти.

«Колись я також жила в Києві, у мене була хороша робота (працювала перекладачкою, бренд-менеджером, має вищу філологічну освіту. — Авт.), — констатує Андріана. — Після Майдану пішла добровольцем на схід, хоча ще до кінця не усвідомлювала, що почалася війна і що таке війна. Після першої бойової опе-

рації наш батальйон отримав назву «Айдар», я потрапила до штурмової групи. Першим містом, яке довелося звільняти, було Щастя. Пізніше ми звільняли місто за містом. Під час наступу на Металіст наша група потрапила в засідку, й тоді були перші втрати та полонені. Поруч мене загинув мій побратим, і, напевне, саме в ту мить я зрозуміла, що зможу стріляти в людей».

...Більшість із ветеранів неоголошеної війни не можуть себе знайти в мирному житті. Нещодавно один із побратимів Андріани, повернувшись із війни, через деякий час вистрибнув із 16-го поверху...

Андріана Сусак каже, що, якою б сильною не була система, вони триматимуться разом із побратимами й надалі боротимуться з корупцією, несправедливістю.

Додамо, що на війні Андріана знайшла своє кохання. Продовжувала воювати поряд із чоловіком, будучи навіть вагітною: лише на п'ятому місяці вагітності випустила з рук автомат...

Оксана Якубова (позивний «Капкан») — 46 років, була заступником командира батальйону з роботи з особовим складом. На війну її мобілізували у званні старшого лейтенанта, демобілізувалася — майором. На фронті — з 2014 року по весну 2017 року, пройшла фактично всю

лінію фронту (зокрема, Дебальцевський напрямок, Попасну, Золоте). До війни — головна економістка Мінфіну України.

Проходила реабілітацію два місяці в госпіталі у Пупці-Водиці. У фільмі психолог цікавиться Оксаниними проблемами, а вона зізнається: «Коли повернулася в Мінфін, де працювала до війни, спершу не могла ні з ким спілкуватися, бо не знала, про що говорити. Почала дуже багато плакати: ні з того, ні з цього, через наплив спогадів, особливо за загиблими хлопцями... Хоча за три роки війни — взагалі не плакала...»

Коли вперше по війні Оксана зайшла в метро, то злякалася натовпу... Іноді їй хотілося навіть просто кудись зникнути. Зараз реально розуміє: після війни вижити — набагато важче, ніж померти на війні! «Дуже страшно було умовляти хлопців піти на позиції, коли туди йти фактично неможливо...», — з клубком у горлі каже майор. — І ти реально розумієш, що ці люди можуть померти. Купа контужених, купа поранених — тих, що були перед ними, й вони все це бачать...

На моїх очах загинула тендітна санінструктор — її розірвало міною... Постійно запитувала себе, навіщо вона пішла на війну. Після неї мене реально ніби перемкнуло. Найстрашніше на війні, коли привозять речі загиблого, й раптом до нього починають телефонувати рідні. Я ніколи не брала слухавку...».

Тримати в собі емоції заборонено

Додамо, що спершу режисерка Аліна Горлова відзняла годинний документальний фільм про Оксану Якубову — «Явних проявів немає». Саме з нього про Оксану зроблена «нарізка» у «Невидимий батальйон».

«У січні цього року в Києві проходив Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA, де й відбулася прем'єра «Явних проявів немає», — розповідає для «України молоді» Оксана Якубова. — Цей фільм узяв перше місце в номінації DokuПраво, а загалом він виборов чотири призи.

Нещодавно його демонстрували на закритому показі для психологів (режисер боїться його показувати, бо фільм дуже важкий — там багато моїх розповідей). Аліна Горлова хотіла проконсультуватися з ними: як і кому демонструвати стрічку. Завдяки цьому фільму я виговорилася, й він мене фактично врятував, адже вивів із депресивного стану. Цей фільм іде нікуди не «іздив»...

Вдруге дивитися ці два фільми не буду, адже виглядаю в них безсилим інвалідом (на відміну від дівчат із «Невидимого батальйону», які при зброї, воюють). Єдине, що для мене позитивним стало після перегляду, то це те, що сказала собі: «Ні, все, досить — похворіла й баста! Це неправильно, тебе повинні бачити здоровою!» І пані Оксана досягла мети: вона прекрасно виглядає, оптимістично налаштована, психологічно дійсно зовсім інша, ніж на екрані.

«Після закінчення контракту всі повертаються нібито героїські й браві, але то все — награність. Тут для них починається таке «пекло» упродовж двох місяців, що все, що було на війні, не йде ні у яке порівняння, — продовжує Оксана Якубова. — На війні «виключаються» всі емоції: немає ні хороших, ні поганих. Ти там на «роботі».

Психолог заборонив тримати в собі емоції. Я ходжу в церкву, ставлю свічки й... розмовляю із загиблими хлопцями. Ось тоді сльози самі й починають капати».

...За статистикою минулого року, у ЗСУ проходять службу й працюють 54 тисячі жінок, із них 21 363 — військовослужбовці (209 — офіцери). Станом на жовтень 2017 року за участь в АТО 6282 жінки отримали статус учасниць бойових дій. Упродовж війни нагороджено 1857 жінок. Нагадаємо, у червні 2016-го під тиском громадськості Міністерство оборони України було змушене розширити перелік посад солдатського, сержантського та старшинського складу на 63 бойові посади, доступні для жінок. ■

■ ПРЕМІАЛЬНІ

Ті, хто запалює зірки...

«Коронація слова» переросла у два повноцінні літературні конкурси

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

Навряд чи могли припустити подружжя меценатів Юрія та Тетяни Логушів, які наприкінці 90-х задумали масштабний літературний конкурс, у що може перетворитися їхнє дітище. Тоді вони ставили перед собою і перед авторами набагато простіше завдання: наповнити український ринок масової літератури україномовними творами, перебивши засилля романів Донцової та Мариніної, які тоді не продавали хіба що в гастрономах.

Але за 18 років існування «Коронація слова» стала чимось більшим, ніж просто конкурс. І не лише тому, що вона відкрила близько 1000 нових імен, а сукупний наклад «коронованих» книг перевищив 10 мільйонів примірників. Зараз уже можна констатувати, що «Коронація» дала потужний поштовх і для розвитку кіно, і для сучасного театрального мистецтва, і для дитячої літератури. Ба більше: з цього року номінація «Дитяча література» переросла в самостійний конкурс «Молода Коронація», який матиме і своє журі, і свої номінації, і своїх лауреатів. Але — про все по-порядку.

Як стати письменником?

Узагалі, «Коронація слова» давно стала своєрідним феноменом, який іще вивчатимуть дослідники сучасного літературного процесу. Передусім тим, що відкрила двері в літературу практично всім, хто хоче і може писати, урівнявши шанси і маситих письменників, і початківців. У концепції «Коронації» вперше з'явилося положення про анонімність рукописів: і експерти, які першими читають подані твори, і члени журі отримують тексти, підписані псевдонімами, до останнього моменту не знаючи, хто ховається за вигаданим іменем. Із цього приводу вбавують навіть курйози: у 1999 році Андрій Кокотюха отримав першу премію конкурсу і гран-прі, надіславши два рукописи під різними псевдо.

Тож «Коронація» стала своєрідним соціальним ліфтом у літературу, де абсолютно не грає роль належність до творчих спілок чи попередній літературний досвід. Тож саме «Коронація слова» дозволила закріпитися на письменницькому олімпі Люко Дашвар, Ірен Роздобудько, Ларисі Денисенко, Володимиру Лису, Галині Вдовиченко, Максиму Кідруку, Марині Гримич, Мілі Іванцовій, Вікторії Гранецькій та іншим популярним нині письменникам, які до конкурсу займалися зовсім іншими, часто досить далекими від літератури справами.

Авторка 13 романів, шість із яких отримали відзнаки «Коронації слова» (а ще — два кіносценарії), — Наталка Шевченко, наприклад, була звичайним бухгалтером. «Пригадую, коли вперше почула про «Коронацію» і про головну її вимогу — твори лише українською мовою, — подумала: «Ну нарепті!». З'явилася віра в те, що українська масова, цікава, захоплива література — може бути. А коли сіла писати свій перший роман — накрило гостре відчуття пекучого сорому. За кожним третім словом мусила звертатися до словника. «Як це так вийшло, що рідну мову я знаю гірше, ніж чужу», — спитала я себе? І почала вчитися. А коли дізналася, що «Містичний вальс» отримав диплом «Коронації», я була просто в захваті. Це було справжнім дивом, немов сніжинка, що обернулася на метелика у твоїй руці. Завдяки «Коронації слова» я отримала прекрасний досвід — наполегливості, віри в себе, вміння досягнути мети. Краса слова, краса рідної мови, бажання

знати її якнайкраще — все це теж безцінні дари конкурсу. Як і впевненість у собі, в тому, що я таки письменниця, що мої твори цікаві не лише мені та найближчим родичам. Певним чином «Коронація» стала для мене літературною родиною, шансом на те, що мене почують, прочитають і зрозуміють», — ділиться спогадами з «УМ» письменниця.

Приблизно таким же був шлях у літературу і в Орести Осійчук, яка до того, як у 2013 році її роман «Айхо. Подорож до початку» отримав першу премію в жанрі «Дитяча проза», була помічником судді у Старовижівському районному суді. А після конкурсу Ореста отримала відзнаку міжнародного конкурсу фантастів «Брама», і тепер видавництво «Синя папка» готує до випуску всю тетралогію пригод Айхо з Вернакії, який підлітком вирушив у сповнену несподіванок і пригод мандрівку.

Схоже, така доля чекає і цьогогорічного лауреата гран-прі, 61-річного автора роману «Відступник» Володимира Ворону з Чернігівщини про перших християн у часи Київської Русі. За фахом він — інженер-будівельник, працював рекламистом у Москві, займався деревообробою, був інженером на газопереробному заводі. «Відступник» — це, власне, перша книга з трилогії «Хоробор», задумана автором. Це роман-подорож у минуле, або легенда Сіверського краю, захоплюючий історичний роман — не відпускає з першого рядка. Автор присвячує його всьому коропському родові, всім коропцям — уже померлим, живим та ще ненародженим. Наприкінці є словник давньоруських та маловідомих слів і термінів. Текст красивий і барвистий, багата мова поліська. Я цей роман вирішила одразу з 18, вболівала при кожному голосуванні. Загалом цього року рівень романів, поданих на конкурс, підвищився. Це і сюжети, й мова, і тематика. Сподіваюся, що хтось відкриє й для себе свого сьогоденішого письменника», — розповіла «УМ» відома журналістка, постійний член журі в номінації «романи» Людмила Чечель.

«Коронація» та емоції

Про цьогогорічну церемонію відзначення лауреатів «Коронації слова» більшість ЗМІ написали в контексті бурхливої дискусії, яка розгорілася просто на сцені, за участю колишнього лідера Соцпартії Олександра Моро-

Ведучі церемонії нагородження разом із засновниками «Коронації слова» — подружжям Логушів.
Фото «Територія А».

за та Юрія Логуша. Мороза було запрошено на церемонію відзначення «золотих письменників» — авторів, сукупний наклад книжок яких перевищив 100 тисяч примірників. Цьогогоріч Олександр Мороз розділив цю премію з поетами Леонідом Горлачем і Михайлом Шевченком та письменником Василем Фальварочним. Під час церемонії нагородження Мороз, дякуючи за визнання, водночас покаржився, що держава не дбає про розвиток культури. На що Юрій Логуш не стримався і нагадав Морозу, що той сам тривалий час був при владі, тому стан справ у державі, зокрема в культурі, — це і його провина теж. Водночас Логуш дорікнув політику за його минулу дружбу з Росією і запропонував Морозу публічно попросити за це вибачення.

Емоційний виступ Юрія Логуша зрівняв оплески залу. Ображений Олександр Мороз спробував процитувати свої поезії, а пізніше в коментарі «Громадському радіо» заявив, що відмовляється від відзнаки, бо не вважає, «що це престижно, достойно».

Але, акцентуючи увагу на скандалі, ЗМІ залишили поза увагою інші, не менш емоційні, моменти церемонії: проникливий виступ Анжеліки Рудницької та Поля Монандіза, які присвятили свою «Коліскову» Олєгу Сенцову. «Тільки я хотіла б, щоб Олег повернувся до нас живим і здоровим», — зазначила Анжеліка. А головне — десятки нових облич, які з'явилися на церемонії. Адже більшість цьогогорічних переможців теж можна назвати відкриттями «Коронації слова».

Діти кидають виклик дорослим

Як уже зазначалося, цього року «Коронація слова» оголосила про проведення двох церемоній відзначення лауреатів конкурсу. Перша — доросла — відбулася 7 червня в приміщенні Колонної зали Київської мерії. А рівно за тиждень своїх лауреатів відзначатиме дитяча «Коронація», яка перетворилася на

окремий конкурс і отримала назву «Молода Коронація». «Ми глибоко віримо, що цей конкурс буде успішним, і це засвідчили перші твори, які надійшли і які показують, що підлітки пишуть навіть романи на 400 сторінок, які читабельні, захопливі і виявляють надзвичайну зрілість авторів», — зазначив напередодні Юрій Логуш на прес-конференції, присвяченій підсумкам «Коронації».

Водночас Тетяна Логуш підкреслила: до появи «Молодої Коронації» спонукав той факт, що з'явилися різні вікові категорії, різні дитячі жанри і багато талановитих дітей, які впер-

ше взяли за перо». «У нас завжди була номінація «Дорослі для дітей», а зараз є ще й «Діти для дітей» і «Діти для дорослих», в якій діти доносять свої проблеми, розповідають, що їм болить, чим вони хочуть поділитися. Ці три номінації будуть включені в нову «Коронацію». Ми думаємо, що вона буде дуже успішною, тому що дуже багато людей з усієї України, зокрема й зі сходу, надіслали свої рукописи», — наголосила пані Тетяна.

Перша церемонія нагородження «Молодої Коронації» відбудеться 14 червня в Київському палаці дітей та юнацтва. Чекаємо несподіванок? ■

Переможці

Переможці конкурсу «Коронація слова – 2018»

Відзнака	Назва твору	Автор	Місто
РОМАНИ			
I премія	Відступник	Ворона Володимир	Чернігівська обл.
II премія	Східний синдром	Ілюха Юлія	Харків
III премія	Бурштин	Тибель Василь	Рівненська обл.
КІНОСЦЕНАРІ			
I премія	Неповернення	Сергій Баженов	Київ
II премія	Ім'ярек	Сергій Баженов	Київ
III премія	Бабине літо	Марк Лівін, Марина Артеменко, Оксана Артеменко	Київ
АНИМАЦІЯ			
	Король Данило. Русь проти Орди	Андрій Ніцой	Київ
ПІСНЯ			
I премія	Собача будка	Марина Смілянець	Київ
II премія	Вирій	Ігнат'єва Наталя	Запоріжжя
III премія	Гойдається вечора зломана віть	Григорій Штонь	Київ
ПІСЕННЯ ПЕРША			
I премія	Червоні коні	Ігор Шоха	Київ
II премія	Місто	Сажинська Ірина	Запоріжжя
III премія	Аеропортове прощання	Марина Кузьменко	Прилуки

Костянтин РОДИК

■ СОФІЯ

Чи стане Україна «державою-сервісом»?

Сценарії смутку й надії

Найтиражнішими книжками за Радянського Союзу були — окрім, звісно, перевидання Леніна в асортименті, — брошури з партійно-урядовими рішеннями щодо перспектив розвитку суспільства. Звісно, вони радше відбивали віртуальну реальність, ніж життєві реалії, а проте міцно трималися причинно-наслідкової конструкції, нехай і хибної у своїх засновках. Писалися ті футуристичні екзерсиси справжніми майстрами слова — таких спічрайтерів нині, м'яко кажучи, мало. Пропагандисти розтягували тексти на цитати не лише з посадової спонуки, а й від щирого захвату формою: написано було коротко, яскраво, дохідливо і переконливо.

На початку 1990-х разом із «керівною роллю партії» виплеснули і сам жанр — публічна соціально-економічна прогностика зникла в Україні на чверть століття. Інтелектуали об'єднувалися у гуртки з гучними назвами, продукували відозви, але ефект стримів до нуля. Лишень торік Володимир Горбулін сформулював парадигму адекватної реакції на виклики: «Наша відповідь... — стратегічний аналіз і стратегічне планування» (Світова гібридна війна: український фронт. — Х.: Фоліо, 2017). І майже одразу з'явилося декілька резонансних книжок (Юрія Щербака, Євгена Магди, Сергія Постоловського й авторська самого В. Горбуліна — див. рецензії в «УМ» від 1 і 30 серпня та 24 жовтня минулого року). Дехто з інтелектуалів навіть поставився до продукування книжкової аналітики по-чикаленківськи, «до глибини власної кишені»: Сергій Тарута спонсорував дослідження «Україна 2030: Доктрина збалансованого розвитку» і його видання (Л.: Кальварія, 2017); Олександр Савченко випустив книжку «Антиукраїнець або Воля до боротьби, поразки чи зради» (К.: Самміт-Книга, 2017) — очевидно, власним коштом; згадаймо її недешеву вуличну рекламу. Обидві книжки варті уваги кожного, хто дбає про свою медіаграмотність.

«Україна 2030» — результат прикладних студій університетських учених, об'єднаних паном Тарутою у дослідницьку групу. Редактори дбали, аби текст був стравним, і в них почасти вийшло. Неабияк сприяє читабельності дизайн, насичений кольоровими діаграмами, графіками і таблицями. Тож, усе добре виглядає на популярну презентацію.

Форма — проста й незамінна, як двічі по два: де ми є, які шляхи зараз відкриті й куди імовірно потрапимо. Класична сценарна аналітика, від якої не в змозі відмовитися навіть передвиборчі партійні програми. Суттєва різниця в тому, що політичні декларації не містять відповідальності: невиконані обіцянки легко списати на підступи більшості/опозиції, уряду, президента. Для науковця ж нечупарний, а чи популістський, сценарій — прямий репутаційний удар.

Отже, на думку авторів доктрини, сучасна політекономічна локація України виглядає так: «Сформовано систему обслуговування правлячого олігархату, а не захисту державних інтересів». На це й пішло 25 років незалежності. Тож годі дивуватися, що внаслідок «контролю великого рентного бізнесу над державними інституціями... відбувся спад економіки України на 60% від рівня обсягів випуску продукції 1991 р., що змістило країну з 10-го місця в Європі на останнє».

Тут доречний читацький сумнів щодо коректності отого колишнього десятого «європейського місця». Адже як було за ЄСРРУ: наплавили алюмінію, наштампували кастрюль — але скільки їх куплено, а скільки залягло на складах або й пішло на вторинну переробку, збільшуючи на папері «обсяги ви-

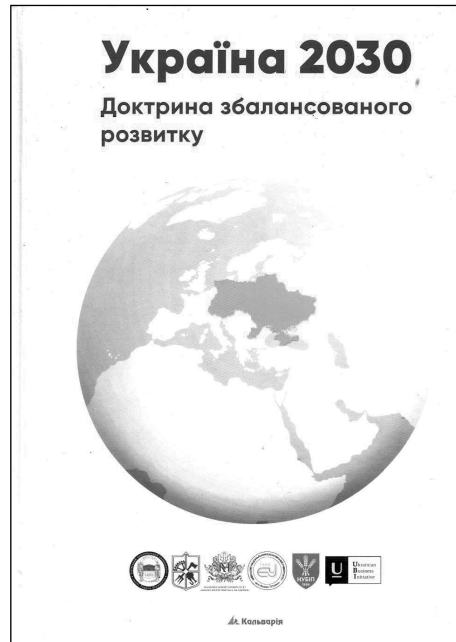
пусків»? Треба здавати справу, що не зорієнтована на кінцевого споживача радукраїнська економіка просто відмерла за непотрібністю. Олігархи — хижаки, а не самогубці. Хижаки-паразити, що висотують з бюджету гроші на свої сировинні бізнеси («рентна парадигма»), позбавляючи вітчизняну економіку перспективних галузок. Тобто, алюміній вони і далі плавлять, продаючи (нерідко з демпінгом) за кордон, оскільки всередині країни немає переробки, ними ж заблокованої.

Картина, змальована в «Україні 2030», вельми похмура. Але, на відміну від політиків-популістів, автори не виняють в усьому «папередників». Хоч олігархи й міцно тримають за горло країну, вона ще здатна продукувати більш-менш незалежні бізнеси. І такими перспективними секторами дослідники вважають насамперед три: аграрний, військово-промисловий та інформаційно-комунікаційних технологій. Якщо держава зуміє дистанціюватися від корупційних схем — як вона те декларує, — ці напрямки здатні на «внесок у загальне зростання економіки на рівні 43% у 2020 р., а до 2030 р. — 53%».

Пригляньмося, приміром, до інформаційно-комунікаційного сегменту, що має у світі загальну назву «креативна індустрія», куди входять «видавнича діяльність; виробництво кіно-, відеофільмів та телевізійних програм, фонограм, музична видавнича діяльність; розробка і трансляція заходів; комп'ютерне програмування; діяльність інформаційних служб... реклама та маркетингові дослідження; мистецтво та розважальні заходи; спортивні заходи та організація відпочинку й розваг». Неупереджений погляд засвідчує, що з усім цим у нас не все так погано, а у великому світі — просто чудово: «Частка зайнятих у креативній економіці досягла 25% молодого населення світу... на частку креативних індустрій припадає 3,4% світового ВВП».

Автори доктрини вимальовують чотири сценарії розвитку на середньострокову (до 2020 року) і, відповідно, довгострокову (до 2030-го) перспективу. «Оптимістичний», коли річне економічне зростання перевищує 3%. Вірять у це лише 15 відсотків експертів. Тим більше, що уряд Гройсмана переконує громадян, що тривідсоткового зростання цілком досить для фанфарного поступу. Дослідники категорично не згодні: «Прогнозоване зростання на 3% неминує спричинити суверенний дефолт» — це парадигма другого сценарію під назвою «Консервування кризи», що перетворює Україну на «сіру зону» з перспективою дезінтеграції.

Експертна ймовірність кепського розвитку справ — 50-60%. Так, науковці переконані, що «чинна економічна модель повністю вичерпала ресурс навіть для власного самовідновлення». Але наскільки тривалою буде агонія? Автори вважають, що її інерційність підживлюється пострадянською масовою свідомістю, «психологією виживання, яка може призвести до вимирання». Головна причина цієї хронічної хвороби — «Україна не пройшла процесу десовєтізації». А головне матеріальне гальмо — олігархат. Підважити його запропоновано в такий спосіб: «Запро-

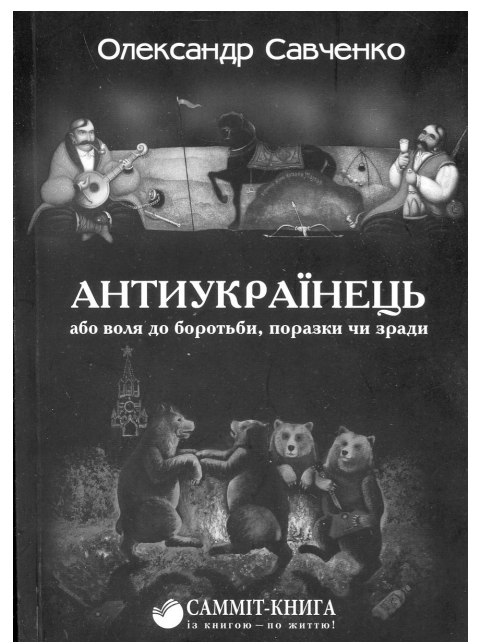

вадження сплати соціальної ренти тими особами, чистий розмір активів яких перевищує один млн. дол. США, у розмірі 10%... та без амністії за минулі фінансові зловживання чи корупційні дії».

Чи вийде отак, вважає, по-хорошому? Ні — переконаний знаний фінансист Олександр Савченко (був топ-керівником Європейського банку реконструкції і розвитку, Нацбанку та Мінфіну України) у книжці «Антиукраїнець»: «Знаючи всіх дійових осіб, які опинилися при владі, надій на радикальну модернізацію країни у мене немає». Лишається тільки хірургія: «Знищення олігархів — їхня власність і знайдени коштів на рахунках українських банків будуть націоналізовані». Очевидно, наш автор не вкладає у слово «знищення» кривавого сенсу, але ось його однофамілець, речник Правого сектору Дмитро Савченко однозначний: «Владу торгашів і парламентських клоунів хірургічно видалять з верхівки системи» (Київ Хунта Сіті. — Чернівці: Букрек, 2015).

Конституційний формат країни, за О.Савченком, має бути перекреслено на такий: «Сильний Кабінет Міністрів, слабкий парламент та слабкий президент. Таку систему управління побудували Піночет у Чилі, Лі Куан Ю в Сингапурі та Саакашвілі в Грузії». Можна піти й далі, бо ж «демократичні вибори в країнах, де правлять диктатори, корупціонери, популісти, лише відтворюють нових диктаторів, корупціонерів та популістів». Та хай як далеко просунеться правова конфігурація авторитарного реформаторства по-савченковому, найліпшим антикризовим інструментом є зовнішнє управління: «Не українська влада має наймати іноземних топ-менеджерів і міністрів, а влада ЄС та США мають наймати українських топ-менеджерів і міністрів». А ще краще, коли б «американська адміністрація протягом 5-10 років сама призначала чи знімала топ-чиновників, включаючи міністрів... Україні потрібен не арбітр, а патрон!»

Якось один з політологів висловився про такі схеми: «Модернізація через колоніалізм» (Віктор Андрусів. Змінити майбутнє. — К.: Наш формат, 2014). Та попри всю їхню екзотичність та контраверсійність, вони засвідчили свою прагматичну ефективність у світовій історії, починаючи з колиски євроцивілізації, Еллади: «Деякі лідери

давніх греків були не з внутрішнього, а з зовнішнього середовища, були незалежні від внутрішніх обставин» (Сібе Шаап, Наталя Погожева, Олена Нагорна. Detox. Діалоги з філософом: ресентимент та політика. — К.: Бланк-Прес, 2016). Сам пан Савченко покликається на варягів-вікінгів, котрі колись допомогли Русі вистояти супроти цивілізації кочівників.

Звісно, зовнішнє управління — це не позбавлення власної відповідальності українців і аж ніяк не індульгенція на диванне буття. Це радше схоже на дезінфекцію: колорадського жука потрують імпоротною отрутою, а сапати-підгортати картопельку — вже самі. Починати — як завжди і всюди — треба з культури та освіти. О.Савченко вважає, що «дуже слабкі університети» — це 50-60% усіх українських вишів; такі слід ліквідувати (до речі, про те саме читаємо і в «Україні 2030»: попри те, що «головні сучасні драйвери економічного розвитку — вища освіта та наука... лише половина випускників українських ВНЗ працюють за отриманим фахом»). «Архаїчних лікарень» пан Савченко нарахував ще більше — 60-70%. Загалом, бюджетні витрати на гуманітарну політику мали би зрости щонайменше у п'ятеро.

В «Антиукраїнці» ще чимало цікаво-шокових пропозицій, скажімо, про легалізацію зброї (як там у Савченка Дмитра: «Доступ до зброї повинен бути вільний... Влада мусить боюватися своїх громадян»). Виписано гарний, як на мене, рецепт лікування від «руського міра». Означено спосіб дій щодо «контрольованої дезінтеграції Росії». А політичні спогади автора — чи не найяскравіші в усьому сучасному мемуарному асортименті.

Британське королівське товариство у справах Азії з 1935 року вручає пам'ятну медаль Ловренса Аравійського — «на знак визнання видатних заслуг в галузі розвідки, досліджень і літератури». Коли б у нас було щось подібне — «Антиукраїнець» Олександра Савченка реально претендував би на відзнаку саме в англійській інтерпретації. Щоправда, перед тим рукопис мусив би пройти крізь руки доброго редактора. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Полтава — місто, яке просто фонтанує культурними і мистецькими проектами, надихає на це співвітчизників і, схоже, не збирається в цьому зупинитися. Вихідними там, на історичній Івановій Горі, гуляли міжнародний гастрономічний фестиваль «Полтавська галушка». Подивитися було на що, і не лише подивитися, а й смачно погостувати, натанцюватися, зрештою, і собі стати меценатом і благодійником.

Головною дійовою особою на фестивалі була галушка, хоча і гості — не лише українці, а й чимало іноземців, артисти, кулінари почувалися на фестивалі, як у своїй тарілці. Наразі — у тарілці з галушками, які були представлені в такому асортименті, що, як кажуть, і не снилося. А ще на святі було багато людей із прізвищем «Галушка», і в кожного — своя цікава історія, як і в страви, від якої пішло це колоритне українське прізвище.

Нове чи добре забуте старе?

«Галушки — давня українська страва, — каже Лариса Семеняга, організатор, натхненник і справжня душа свята. — У галушці з давніх-давен було все, що треба людині для сили і здоров'я: вітаміни та мікроелементи з круп, а ще скільки корисного — в яйцях, зелені, насінні. Наші пращури як харчувалися навіть у тяжкі моменти? Десь назбирали-натерли зернинок, десь — пташине яйце знайшли, замісили і відварили. І були сили, і було здоров'я. І чому б нам зараз не відродити цю чудову страву? Тим паче, що не чужа вона і світові, бачите ж — цікавляться, запитують, смакують! А раз це наш, так би мовити, бренд, ми маємо пишатися тим, що тримаємо його гідно, що просуваємо його, що світові відомі наші галушечки».

Фестиваль галушки проводиться щорічно з 2006 року, щоправда кілька років, через відомі події, про нього мовчали. Але не варто забувати про своє, рідне, дійсно гідне уваги, тому — знову говорили про галушки, були майстер-класи з їх приготування, легенди та історії смачної страви, байки, тематичні вистави, пісні, вірші, гуморески і були нові рецепти старої доброї страви, що свідчить про те, що молодь і прислухається до добрих порад, і долучається до гарних звичаїв.

Молоді господині щедро частували гостей фестивалю галушками, які вони готували просто на місці. «Мої галушки з'їли відразу, мало не з макітрою, каже Катерина Скрябіна, кулінарна зірка гастрофестивалю «Полтавська галушка» на моє запитання, чи можна скуштувати її смачний витвір. Розумію гостей — Катеринині галушки в полумисках просто посміхалися гостям, які уплїтали їх за обидві щокі. І я там була, але, як кажуть, із галушками не встигла... На таких смачних фестивалях слід бути проворнішою!

Зате маємо рецепти і власні руки, отож, як співалося на фестивалі, готуймо галушки! Навіть якщо досі їх не готували — треба братися, все вдасться!

Катерина Скрябіна натхненно розповідає, що стало для неї поштовхом до відкриття нового і добре забутого старого в нашій чудовій національній кухні.

«Полтавські галушки я навчилася готувати близько року тому. Для мене ця страва особлива, адже про неї я чула ще маленькою. І в своїх думках уявляла гарних полтавських господинь у вишиванках, які подають до столу галушки, щедро приправлені сметаною. Моя мрія здійснилась, і я переїхала до Полтави. Але як можна вважати себе справжньою полтавчанкою, якщо не вмійеш готувати галушок?! Премудростей та секретів приготування навчила мене мама коханого. З першого

Катерина Скрябіна — кулінарна зірка міжнародного гастрофестивалю «Полтавська галушка».

ж раз у мене вийшла страва, і з тих пір стала моєю коронною... Зі мною поділилися двома чудовими рецептами: на дріжджах та на кефірі. Згодом я знайшла ще один вдалий рецепт. Такі галушки теж дуже смачні та під силу кожній господині».

Отож рецепт Катерини Скрябіної галушок на дріжджах.

Тісто: 600-700 г борошна, 0,5 л кефіру, 10 г дріжджів, чайна ложка соди, столова ложка цукру, дрібка солі.

У кефір кімнатної температури всипати цукор, сіль, дріжджі і соду. Добре перемішати і залишити на 20 хвилин. Потім поступово додати просіяне борошно. Коли маса стане досить густою — місити руками. Тісто має бути м'яким, не липнути до рук і тримати форму. Накрити його рушником і поставити в тепле місце на півгодини. З тіста сформувати кульки з начинкою трохи більше грецького горіха. Залишити «відпочити» на столі, заздалегідь притрушеному борошном.

Галушки готують на пару, тому можна використовувати пароварку, варити на ситі або друшляку на водяній бані. Кульки тіста викласти на решітку на невеликій відстані одну від одної. Кожну порцію готувати по 5 хвилин. Дуже смачно до галушок підлива з куркою, грибами або ж сметаною та зеленню.

Приклад підливи з куркою. Підлива: куряча грудка, 2 великі цибулини, морквина, зубчик часнику, 200 г сметани, 200 мл води, столова ложка олії, столова ложка борошна, сіль, перець за смаком.

Куряче філе порізати на середні за величиною шматочки. Смажити на олії, поки м'ясо не побіліє. Моркву натерти на дрібній тертці, цибулю порізати кубиками. Додати до м'яса і смажити до напівготовності. Додати сметану, сіль, перець. Пере-

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Бережіть макітру, бо з'їдять із галушками

Полтавські галушки дивують іноземців

У Полтаві з розмахом відзначили фестиваль галушок. Фото Катерини СКРЯБІНОЇ, Олександра РОЗУМА, Наталії ГРАНЧАК.

мішати. Влити половину води, тушкувати 15 хвилин. У 100 мл води розвести борошно до повного розчинення, влити в підливу, помішуючи. Тушкувати ще пару хвилин.

Ревенева насолода

«Існує ще багато варіантів приготування галушок, серед найсмачніших, на мій погляд — із печінкою, — продовжує Катерина. — А ще я спробувала приготувати солодкі, використавши стебла ревеню для начинки. А приправила молочною підливою. Вийшло неймовірно смачно!»

От це вже точно моє, скажу я від себе. І по Катерининих слідах приготувала такі галушки, що весь день собою пишалася: мене хвалили, мені також було смачно, запитували рецепт. Занотуйте рецепт Каті, вона в цьому точно майстер!

Начинка: 5 стеблин ревеню, столова ложка цукрової пудри, 1/4 чайної ложки кориці.

Молочна підлива: склянка молока, вершкове масло 15 г, борошно — столова ложка, цукор — столова ложка, дрібка солі, кристалічний ванілін на кінчику ножа. Для начинки: стебла ревеню порізати невеликими шматочками та обдати окропом. Змішати з цукровою пудрою та корицею.

Молочна підлива. Закип'ятити молоко. На розтопленому вершковому маслі обсмажити борошно на невеликому вогні протягом 2-3 хв., постійно помішуючи. Так щоб борошно не встигло змінити колір. Влити в пательню до борошна гаряче молоко. Додати цукор, сіль та ванілін, ретельно перемішати. Довести молоко до кипіння, далі варити на повільному вогні, постійно помішуючи, до легкого загусіння.

А галушки з картоплею Катерина називає домашніми. І простими, отож нам дуже потрібен і цей рецепт. Варто занотувати.

Інгредієнти: картопля — 1 кг, борошно — 0,5 склянки, ци-

буля — 3-4 шт., сіль, перець — за смаком.

Картоплю відварюємо до готовності, воду зливаємо в окремий посуд. Добре розминаємо картоплю, потроху додаючи відвар, щоб пюре було густим, але однорідним. Потім додаємо борошно. Гарно вимішуємо і формуємо валики завтовшки 3-4 см та нарізаємо їх шматочками, приблизно 5-6 см кожен.

Опускаємо галушки у підсолену киплячу воду і варимо доти, доки вони не спливають. Потім вилуємо їх із води шумівкою.

Викладаємо на тарілку і присмачуємо підсмаженою цибулею.

Чорні галушки в тренді

«Як відомо, не тільки у світі моди існують тренди, а й у кулінарії також. Тому я вирішила не відставати від нових тенденцій та приготувала галушки чорного кольору. Це така собі відповідь Полтавщини новим кулінарним трендам», — насамкінець розповідає секрет своїх чорних галушок, які просто заволоділи увагою гостей. Чорні, майже чорні, галушки готуються за цими ж рецептами, але з гречаним борошном. — Чорне активоване вугілля я перемелюю дуже дрібно, а далі вже додаю в тісто. Пропорції виводила самостійно». Бачите, які креативні бувають галушки!

«Головне, працюючи з тістом, мати гарний настрій. Адже воно не терпить поганих думок, а ще протягів та шуму, — радить полтавчанка Катерина. — Рецепт існує дуже багато. І кожна господиня обирає для себе, який їй більше до вподоби. Я готувала за різними рецептами, але цей — із дріжджового тіста — в сім'ї ми полюбили найбільше. На борошні та дріжджах не треба ні в якому разі економити. Тільки свіжі дріжджі та борошно вищого ґатунку. Галушки найсмачніші, якщо їх подавати в опішнянській макітрі.

Від галушок очі розбігалися.

Найсмачніші галушки тільки-но приготовані та з підливою. На другий день їх можна підсмажити до золотистої скоринки на сковороді. Так вони теж дуже смачні. Хрусткі ззовні та пухкі всередині».

Ось такі хороші поради можна було почути на святі, яке справді вдалося на славу. І яке підсумував цей вірш — універсальний рецепт полтавських галушок.

У полтавській галушки рецептів чимало!

Пухка! Ніжна! Особлива! З шкваркою із сала!

Із натхненням! Із настроєм! І трішечки з перцем!

А найкращою виходить, коли з добрим серцем

Готувати для застілля, щоб гості раділи!

Щоб полтавську галушечку дуже смачно їли!

Чарувати галушками кума кума вміє,

А він такий зачарований, що їсть — та радіє!

Галушками закушують хмільні витрибенки,

А найдобріші галушечки — у рідної неньки...

Нема в світі, де не підеш, смачнішої страви!

Смакувати галушками їдьте до Полтави!

Бо Полтава вже запросила на нові фестивалі улюбленої галушки, які планує проводити і надалі. А наразі — приготуйте за нашими порадами. Замішуйте з любов'ю!

Смачного! ■

Джанні Інфантино
президент ФІФА

«Ми не можемо допустити, аби на чемпіонаті світу потенційна помилка рефері мала серйозні наслідки».

■ ФУТБОЛ

А спортивна складова — в тіні

На домашньому «мундіалі» російські футболісти готові до героїчних «подвигів», а суддям на допомогу прийде «відеоасистент»

Григорій ХАТА

Останнім часом часто звучить вислів: спорт поза політикою. Але величезна кількість політичних заяв та коментарів, які так чи інакше стосуються чемпіонату світу з футболу в Росії, викликають абсолютно інші думки. Приміром, ветеран українського тенісу Сергій Стаховський вважає, що спорт це і є політика, причому на найвищому рівні. Яскравим підтвердженням його слів можуть служити біографії відомих у минулому спортсменів, які нині ведуть активну політичну діяльність. Так, приміром, «вічний» чемпіон світу з боксу Віталій Кличко, прізвище котрого днями внесли до Міжнародного залу боксерської слави, нині займає пост київського градоначальника. Знання за виступами в київському «Динамо» та італійському «Мілані» грузин Каха Каладзе сьогодні очолює мерію Тбілісі, а легендарного форварда того ж таки «Мілана» Джорджа Веа нещодавно обрали президентом Ліберії. Тож, без сумніву, в найближчий місяць, з початком футбольного «мундіалю» в Росії, варто очікувати неабиякого пошквалювання в політичному житті.

Вочевидь на такому розпеченому політичному тлі спортивна складова ЧС-2018 з футболу перебуватиме в затінку, проте, думається, повністю відійти цій важливій футбольній події на другий план не дозволять головні дійові особи змагань. За винятком хіба що збірної Італії на чолі з зірковим Джанлуїджі Буффоном, котра не пробилася до фінальної частини турніру, та колоритного форварда збірної Швеції Златана Ібрагімовича, повернення котрого до національної команди так і не відбулося, на «мундіалі» в Росії зіграють усі найкращі футболісти та команди сучасності.

Головна увага приймаючої сторони прикута, в першу чергу, до зіркових лідерів команд-суперниць збірної Росії у групі А — єгиптянина Мохамеда Салаха та уругвайця Луїса Суареса. До слова, молодий захисник російської збірної Ілля Кутепов заявив, що знає способи нейтралізації грізних фор-

На чемпіонаті світу в Росії перед головним тренером збірної Німеччини Йоахімом Льовом (праворуч) стоятиме непросте завдання захистити чемпіонський титул.

Фото з сайту www.dfb.de.

вардів. Для Салаха у центрального оборонця московського «Спартака» в запасі є прийом «реаліста» Серхіо Рамоса, котрим він вивів із ладу єгипетського нападника «Ліверпуля» у київському фіналі Ліги чемпіонів. А в протидії з Суаресом, не виключає росіянин, за потреби, він може й укусяти опонента — власне, так само, як це зробив Луїс на ЧС-2014 з італійцем К'єлліні. Словом, аби не зганьбитися перед власними уболівальниками — а збірну Росії як фаворита домашнього турніру ніхто не розглядає — підопічні Станіслава Черчесова, схоже, готові на різні «подвиги».

Їдуть до Росії й інші футбольні зірки. Кріштіану Роналду зі збірою Португалії

підтверджуватиме на ЧС-2018 високий статус чинного чемпіона Європи. Ліонель Мессі у складі аргентинської збірної прагнучимевану за фіаско німцям у фіналі минулого «мундіалю». А бразилець Неймар та К'єс пробують перервати серію невдач, через які найтитолованіша національна команда планети не може виграти «мундіаль» після 2002 року. На думку знаного іспанського плеймейкера Андреаса Іньєсти, саме збірні Бразилії, Аргентини, а також Франції та Німеччини є головними фаворитами чемпіонату світу-2018. Цікаво, що французька збірна, як свідчить маркетингова статистика, буде найдорожчою командою на російському «мундіалі».

Вартість її гравців, серед яких Поль Погба, Антуан Грізмани, Кіліан Мбаппе, на футбольному ринку нині становить більше 12 мільярдів євро. Хоча, як відомо, у футбол грають не гаманці, набиті грошиками, а живі люди. При цьому, аби мінімізувати вплив людського фактору на долю поєдинків, ФІФА використовує в дії революційну систему відеоповторів. У суперечливих випадках головний арбітр матчу зможе скористатися матеріалами, котрі фіксуватимуть 35 відеокамер. «Ми не можемо допустити, аби на чемпіонаті світу потенційна помилка рефері мала серйозні наслідки», — наголосив президент ФІФА Джанні Інфантино. ■

Григорій ХАТА

■ ВЕСЛУВАННЯ

Призове каное

На чемпіонаті Європи левову частину нагород українській збірній принесли каноеїсти

Після Олімпіади-2016, під супровід шумного скандалу, в українському веслувальному господарстві відбулися серйозні кадрові перестановки. Гучно гримнувши дверима наприкінці своєї кар'єри й ставши в Ріо дворазовим олімпійським чемпіоном, майстер веслування на каное Юрій Чебан одразу перейшов до тренерської діяльності. Без будь-якої розкачки, без стажувань та «пристрілок», титулований каноеїст взявся за роботу на посаді головного тренера збірної України з веслування на байдарках та каное.

Цьогорічний чемпіонат Європи, котрий проходив у Белграді, для молодого наставника став першим серйозним іспитом проміжного характеру, адже мав статус ліцензійного. На ЧС-2018 відбувався розподіл ліцензій на майбутні ІІ Європейські ігри, господарем котрих наступного року буде Мінськ. На єврофорумі в Сербії вітчизняна збірна виборила дев'ять з 16 можливих ліцензій на ЄІ-2019, доповнивши їх п'ятьма континентальними нагородами.

За свідченнями федерації, в контексті медальних звершень кращим для «синьо-жовтих» був лише чемпіонат Європи 2015 року, коли наші збірники здобули шість відзнак.

Два «срібла» та три «бронзи», котрі були вилонені підопічниками Чебана у веслувальному каналі Белграда, не дозволили українській збірній завершити ЧС в першій десятці медального заліку. Проте в очковому таблиці про ранги, сформованому на основі здобутих веслувальниками залікових балів, збірна України посіла сьоме місце. І тут, порівнюючи очкові здобутки вихованців Юрія Чебана на попередньому чемпіонаті Європи, можна говорити про непоганий прогрес — 513 проти 440 балів.

Увесь отриманий приріст українська збірна зробила завдяки прогресу команди каноеїстів, на рахунок котрих чотири з п'яти медалей ЧС-2018. Загалом лік українських медалей на континентальному форумі в Белграді відкрила четвірка каноеїстів (500 м) у складі Андрія Рибачка, Юрія Вандюка, Олега Боровика та Олександра Сівкова, які через фінішний спурт піднялися на другу сходинку п'єдесталу. Їхній почин підтримала Людмила Лузан, котрій на дистанції 500 м вдалося розкритися «бронзою». Такого ж ґатунку відзнаку отримали на ЧС й призерки Олімпіади-2016 Дмитро Янчук та Тарас Міщук. Четверту ж медаль, яка має стосунок до профілю каноеїстів, здобула Людмила Бабак.

Призерки Олімпіади-2016 Тарас Міщук та Дмитро Янчук і надалі продовжують колекціонувати медалі на міжнародних стартах. Фото з сайту unian.net.

На дистанції 5000 м, яка вперше ввійшла до програми ЧС, вона фінішувала третьою.

А єдиний представник української команди байдарочників, хто піднявся на європейський п'єдестал, — це одиночник Олег Кухарик, який у запливі на 500 м показав другий час. Що цікаво, практично всі українські

медалісти ЧС-2018 представляють Полтавщину. «Це суперрезультат для полтавського спорту. Але, в першу чергу, це суперрезультат для збірної України», — так оцінила виступ вітчизняних спортсменів у Сербії старший тренер команди веслувальників Полтавської області Тетяна Кострома. ■

НАРОДИНИ

Танці з малюками

Олена Шоптенко народила первістка

Адреналіна ШУГАЙ

Український хореограф і переможниця першого сезону проекту «Танці з зірками» Олена Шоптенко вперше стала мамою. Радісною новиною поділився в «Інстаграмі» чоловік танцівниці Олексій Іванов. Молодший Іванов теж буде Олексієм — саме так батьки вирішили назвати свого новонародженого синочка. «Коли ми дізналися, що буде хлопчик, чоловік сказав, що є всього два варіанти імені, які йому подобаються. З двох я вибрала це. Але мені дуже подобається, що у мене тепер постійно буде Олексій Іванов, поки його велика копія зайнята на своїх проєктах», — поділилася з «ТСН» Олена.

«Почуваюся щасливою, — додає новоспечена матуся. — Цей статус абсолютно новий для мене, і поки що я мала небагато часу розібратися в своїх почуттях, але, щоб я почала посміхатися, йому досить

просто сопіти».

Нагадаємо, в 30-річній Олені Шоптенко це другий шлюб. Першим чоловіком хореографа був танцівник Дмитро Дікусар. Проте не минуло й трьох років після весілля, як пара розлучилася. Та вільним серце Олени було недовго — в жовтні 2016-го Олена вийшла заміж за бізнесмена Олексія Іванова. Восени Олена знову брала участь у проєкті «Танці з зірками», де танцювала в парі з актором Ахтемом Сеїтаблаєвим. Саме тоді несподівано дізналася про свою вагітність, однак цікавий стан не завадив Олені дійти зі своїм партнером до фіналу танцювального шоу. ■

Олена Шоптенко.

Славко ФЕРТ

У США прийняли рішення, що учасниці конкурсу краси «Міс Америка» більше не виходитимуть на сцену в бікіні. «Більше не будемо оцінювати учасниць за зовнішністю. Це дуже важливо», — заявила телеканалу Ей-Би-Сі Гретхен Карлсон, колишня переможниця конкурсу, яка на початку цього року очолила його раду. Замість конкурсу в купальниках будуть інтерв'ю з претендентками на титул. «До нас надходило багато звернень від дівчат, які говорили: «Я дуже хотіла б брати участь у конкурсі, але не хочу розгулювати на підборах і в купальнику. Тепер цього не доведеться робити», — пояснила пані Карлсон. За її словами, дівчат оцінюватимуть за їхніми «внутрішніми якостями», а до конкурсу допускать дівчат пишніших форм, ніж дотепер.

Торік колишній виконавчий директор конкурсу Сем Хаскелл і президент фонду Miss America Organization Джош Рендл були зму-

ОТАКОЇ!

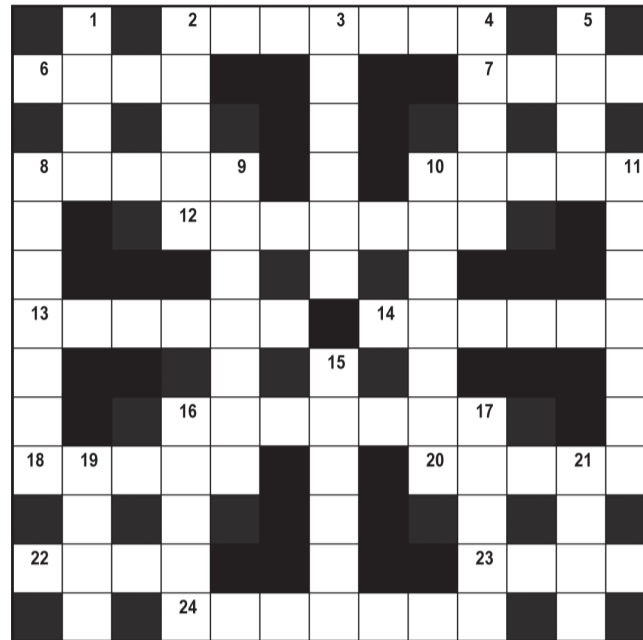
Бікіні під цензурою

На «Міс Америка» більше не ходитимуть у купальниках

шені покинути пости після того, як ліберальний сайт Huffington Post оприлюднив їхнє листування. В електронних листах пан Хаскелл і пан Рендл зневажливо відгукувалися про учасниць конкурсу, їхню зовнішність, інтелект і статеve життя. Пізніше в опікунську раду призначили трьох колишніх переможниць конкурсу, а пані Карлсон його очолила. Вона працювала ведучою на телеканалі «Фокс Ньюс», а зараз займається захистом прав жінок, які постраждали від сексуальних домагань, і активно підтримує

рух #MeToo («І мене теж»).

Феміністи з ентузіазмом зустріли ініціативу Гретхен Карлсон, але важко передбачити реакцію телеглядачів на занадто «цнотливу» форму конкурсу. Нагадаємо, що торік часопис «Плейбой» вирішив не подавати на обкладинках відверті фото дівчат, але через кілька місяців був змушений повернутися до традиційного формату з огляду на негативну реакцію читачів та падіння тиражів. Чи не те ж буде з оценованими тепер бікіні? ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №63

По горизонталі:

2. Постійний психологічний тиск на людину або жорстка опіка гравця у футболі. 6. Мереживний чи шовковий аксесуар, який чіпляється спереду до сорочки. 7. Шкода, хвороба, спричинені кому-небудь злим поглядом чи словом, пристрій. 8. «Тече вода в синє море, та не витікає. Шукати... свою долю, а долі немає. (Тарас Шевченко). 10. Дрібні комахи, укуси яких може викликати хворобу Лайма. 12. Кавалерійський високий чобіт, що закриває коліно, відомий ще з мушкетерських часів. 13. Спеціальний поточний рахунок для оформлення позики, яку видають банки під заставу товарів, цінних паперів тощо на умовах сплати її в будь-який момент на вимогу однієї зі сторін. 14. Козак, трилогія про пригоди якого принесла Володимирі Рутковському Шевченківську премію. 16. Кермо у човна чи в літака. 18. Національний чоловічий убір у турків. 20. Біле полотно, яким огортають тіло померлого. 22. Давня назва колісної ліри. 23. Наймудріший із мушкетерів. 24. Річка, яку перейшов Цезар під час свого переможного походу на Рим.

По вертикалі:

1. «Український наркотик». 2. Представник середньовічного західнослов'янського племені, що селилося по річці Лаба, на землях нинішньої Саксонії. 3. Катрен або інша

кількість рядків у вірші, зв'язаних між собою певною системою рим та інтонацією. 4. Шум, галас, крик про допомогу. 5. Українська національна страва. 8. Символічна могила без тіла на місці загибелі людини. 9. М'ясна чи рибна страва довгастої форми із смаженого фаршу з хлібом, яйцем та спеціями. 10. Український футбольний клуб із Кривого Рогу. 11. Третє за величиною місто Ірану. 15. Сільськогосподарський інструмент, на який ми любимо наступати. 16. Український письменник, автор романів «Троцца» та «Залишенець». 17. Ароматична смола, яку в церкві запалюють під час служби. 19. «... був парубок моторний і хлопець — хоч куди козак» (Іван Котляревський). 21. Священна гора в Греції, куди заборонено ступати жінкам. ■

Кросворд №62 від 12 червня

ПОГОДА

14 червня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер північно-східний, 5-10 м/с. Температура вночі +15...+17, удень +26...+28.

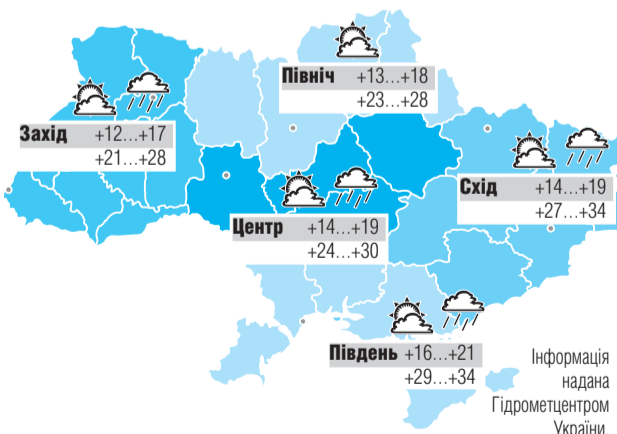
Миргород: короткочасний дощ. Уночі +14...+16, удень +25...+27.

Вінниця: місцями короткочасний дощ. Уночі +15...+17, удень +25...+27.

Одеса: місцями короткочасний дощ. Уночі +18...+20, удень +24...+26.

12 червня температура води на узбережжі **Чорного та Азовського морів** становила 21-24 градуси, у **Дніпрі** біля Києва — 22.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, короткочасний дощ. **Трускавець:** уночі +13...+15, удень +21...+23. **Моршин:** уночі +13...+15, удень +21...+23.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:
03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок:
т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро:
т./ф.: (044) 454-88-86,
reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації:
т./ф.: (044) 454-84-41,
sale@umoloda.kiev.ua
«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — populy4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітасмо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009063
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 379
Верстка та виготовлення фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
тел.: 454-87-71
Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734